

Avrupa’da Mülteciler, Yükselen Aşırı Sağ ve Seçim Süreçleri

Elif ÇOLAKOĞLU*

Alınış Tarihi: 19 Şubat 2019

Kabul Tarihi: 28 Mayıs 2019

Öz: Aşırı sağ siyasal partiler ve hareketler, son yıllarda özellikle Avrupalı ülkelerin birçoğunda yükselişe geçmiştir. Türkiye’nin içinde bulunduğu coğrafyadaki iç savaşlar ve bu nedenle bölgeye yapılan dış müdahaleler, göçmenlerin buldukları bölgeyi bırakıp, görece daha güvenli bölgelere yönelmesine yol açmıştır. Ağırlıklı olarak Suriye, Afganistan ve Irak’tan gelen mülteciler, Doğu Akdeniz göç rotası üzerinden Türkiye’den Yunanistan’a geçmektedir. Batı Balkan göç rotası üzerinden insan akışı daha çok Sırbistan ve Macaristan gibi ülkeleri etkilemektedir. Libya’dan Malta ve İtalya’ya geçişin olduğu Orta Akdeniz göç rotası ise, özellikle 2016 yılından bu yana Afrikalı ülkelere gelen insanların temel güzergahı olmuştur. Avrupalı ülkelerin sınırlarının çatışma ya da savaş bölgelerine yaklaşması, kuşkusuz bunda etkindir. Esasen bu çalışma, söz konusu nüfus hareketliliğinin Avrupalı ülkelere yarattığı yabancı düşmanlığının ne boyutlarda olduğunu seçim süreçleri üzerinden açıklamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aşırı Sağ Hareketleri, Seçimler, Mülteciler

Refugees, Rising Far-Right Movements and Electoral Processes in Europe

Abstract: Far-right parties and movements especially in most European countries have started to rise in recent years. The civil wars in geography where Turkey is located in and therefore, the foreign interventions for the region have led immigrants to move to relatively safe areas by leaving the area where they are in. Mostly refugees from Syria, Afghanistan and Iraq, have used the Eastern Mediterranean route connecting Turkey to Greece. The flows of migrants along western Balkans route largely affect countries such as Serbia and Hungary. The Central Mediterranean route from Libya to Malta and Italy has been the main route for migrants from African countries, especially since 2016. There is no doubt that the main reason for this is that the borders of European countries have been getting close to the conflict or war zones. Essentially, this study aims to explain the dimensions of the xenophobia which have been created by the population movements in European countries through the electoral process.

Keywords: Far-Right Movements, Elections, Refugees

Atatürk
Üniversitesi

I. Giriş: Avrupa’nın üzerindeki Hardin’in izleri ve aşırı sağ hareketlerinin fikir temelleri, gelişimleri ve nedenleri üzerine...

Avrupa’daki aşırı sağ hareketlerin ve söylemlerin son yıllarda hızlı bir ivme kazandığı görülmektedir. Son yıllarda Avrupalı ülkeler, yaşadıkları ekonomik ve siyasi krizlerin nedenlerinden biri olarak kendi sınırları içinde yaşayan yabancıları ve göçmenleri göstermekte ve farklılaştırmaya dayalı toplumsal hiyerarşiyi güçlü bir biçimde desteklemektedirler. Özellikle Ortadoğu’daki Arap Baharı hareketlerinden dolayı oluşan mülteci akını en çok bölge ülkelerini etkilediği halde, Avrupalı ülkeler oluşan bu göç dalgasından kendilerini korumak adına söylemlerini sertleştirdikleri ve oldukça sert tedbirler

* Doç. Dr. Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

aldıkları görülmektedir. 2010-2016 yılları arasında tüm Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelere (toplam 28 ülke) kayıtlı mülteci nüfusunun yaklaşık 4 milyon olduğu (Policy Department A: Economic and Scientific Policy of European Parliament, 2017: 11-23) belirtilmektedir. Bundan dolayı ise, en çok kıyı girişlerinden dolayı Yunanistan ve İtalya'nın yanı sıra, başlangıçta Macaristan'ın da etkilendiği görülmektedir. Bu durum özellikle söz konusu ülkelerde yabancı karşıtlığını tırmandıran önemli unsurlar olarak ortaya çıkmaktadır. Örneğin bir AB üyesi ülkesi olan Macaristan, Birliğin aldığı bir karara uygun olarak kendisine 1.294 mültecinin yerleştirilmesini kapsayan planı yaptığı bir referandumla reddetmiştir (Lyman, 02.10.2016). Kuşkusuz öteden bu yana süregelen yabancı düşmanlığı bu durumu pekiştirmektedir.

Esasen Avrupa'daki kimi ülkelerde görülen bu yabancı düşmanlığı yeni bir olgu olmayıp, düşünce temelleri eskiye dayanmakla birlikte; temel sorunun bir doğal kaynak paylaşımı sorunu olduğu düşünülmektedir. Bu sorunu Garrett Hardin, eğretilmelerle anlatmaktadır. Çevreyi kapasitesi sınırlı bir cankurtaran botu (sandalı) olarak kabul ettiği bir çalışmasında (*Living on a Lifeboat*); gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler arasındaki göç ve dış yardım konularını ele almaktadır. Ona göre; her ülke taşıma gücü olan botlarda yaşamaktadır. Ancak bu botlarla ilgili olarak dikkat çekici bir konuya işaret etmektedir: Kesin sınırın ne olduğuna ilişkin bir belirsizlik bulunmakla birlikte, her ülkenin toprağının (yani botunun) sınırlı bir taşıma gücünün bulunduğunu söylemektedir. Zira göreceli olarak dünya nüfusunun 1/3'ü zengin olup, botları geniş ve rahat iken, geriye kalanı ise yoksul botlarında yaşamakta ve bunlar kalabalık, sıkışık olup, yiyecekleri de azdır. Buradan yola çıkan Hardin, zengin ülkelerin göçmen politikasının nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşlerini belirtmektedir. Buna göre, yoksul botlarında taşıma kapasitesi aşıldığından, birçok kişinin denize atıldığını ve zengin botlarına kabul edilme beklentisiyle ve o botlardaki (kendisinin çok kızdığı) iyi insanlara güvenerek umuda yolculuğa çıktıklarını söylemektedir. Dolayısıyla, yoksul botlarından yüzerek gelen ve ellerinden tutularak botlara alınmayı bekleyen bu insanlar (yani mültecilerin) karşısında zengin botlarının tutumunun önemli olduğunun altını çizen Hardin, bu durum karşısında zengin botlarının önündeki en iyi seçeneğin; bu botlara hiç kimsenin alınmayıp, güvenlik payının korunması gerektiğidir. Bu en emniyetli yol olup, içerideki (bottaki) iyilere karşı tetikte olmak koşuluyla, hayatta kalabileceklerini ifade etmektedir. Hardin'e göre, başka insanlar açlık ve sefalet içindeyken çok iyi olanakları olan bir ülkede yaşadıkları için vicdan azabı çeken iyi insanlara ve hümanistlere göre iğrenç gelebileceğini, bu yolun izolasyonizm, bağnazlık, bencillik, şovenizm ve etnosentrizm olarak niteleyebileceklerini söyler.

Ancak Hardin, yer değiştirme yolunun izlenmesi (gelenlerin alınması) durumunda, vicdan azabı çeken iyilerin incecğini ve onların yerine birden bire bolluğa kavuşan ve vicdan azabı çekmeyen insanların dolduracağını belirtmektedir. Eğer bottaki yerlerini kendilerine veren insanların içine düşeceği acı durumdan vicdan azabı duyacak olsalardı, bu bota zaten binmeyeceklerini öne

sürmektedir. Özcesi, Hardin, göçmenlere kapıların kesinlikle kapatılması gerektiğini; sadece siyasi mülteciler, bilim ve teknik alanda başarılı olanlar ya da çok zor durumda bulunanlar dışında gelen mültecilerin alınmaması gerektiğine işaret etmektedir. (Hardin, 1974: 561-568; Ünder, 1996: 230-238)

Hardin'in bu görüşleri esasen dönemi itibariyle sansürlenmiş (Ünder, 1996: 215) olmakla birlikte, günümüz Avrupa'sının, elbette geneli için söyleyebilmek çok güç olmakla birlikte, geçmişte olduğu gibi bugün de benimsenen söylemler olduğu denilebilir. Dönemi itibariyle sömürgeci kuramlar için bir yöntem olan bu görüşler, bugünün aşırı sağının söylemleri için bir temel oluşturduğu söylenebilir. Hardin'in bu teorisi etik ve insancıl olmamakla birlikte, bugünün modern aşırı sağ ideolojilerini anlayabilmenin ipuçlarını sağlamaktadır. Yabancı düşmanlığına dayalı bu ideolojilerinin kökenleri esasen dinle ve ırkla ilgisi bulunmamakla birlikte, sadece ülke kaynaklarının ve refahının paylaşılma istenmemesinin genel bir sonucu olarak yansımaktadır. Bu gibi popülist söylemler, sadece siyasi partilerin kitlelerini arkalarına almak için ilgili bahaneleri olarak ortaya çıkmakta ve bahsi geçen partiler daha geniş hedef kitlelerine bu sayede ulaşabilmektedir.

Son yıllarda gerçekleşen İran'dan Türkiye'ye olan düzensiz göçmen akını, bu duruma verilebilecek en iyi örnekler arasındadır. Sahip olduğu coğrafi konum – hem Avrupa ve hem Asya kıtasında yer alması – ile Avrupa ülkelerine özellikle Ortadoğulu ülkelerden yönelen göç dalgasının yönelmesi, Türkiye'yi bu bakımdan önemli kılmaktadır. Aynı din ve mezhepten olmalarına rağmen, sözü edilen Afganlı göçmenler ağırlıklı olarak ülkenin Erzurum, Van gibi kentlerinde misafir edilmektedirler. Yine son dönemde çoğunluğu Afgan olmakla birlikte, İran'dan ülkeye 3 milyonun üzerinde göçmenin gelmeye çalıştığı ileri sürülmektedir. İran'da resmi olarak 1 milyona yakın Afgan'ın bulunduğu, ancak kayıtlı olmayanlarla birlikte bu sayının 3 milyona çıktığı belirtilmektedir. Ülkedeki işsizlik ve zorla kendi ülkelerine geri gönderme Türkiye'ye olan göç hareketini etkilemektedir. İlaveten, İran'ın, Afgan göçmenleri zorla Suriye'de savaştırdığına dair iddia, bu durumun en temel nedenleri arasında yer almaktadır. 130 bine yakın Afgan göçmeninin bulunduğu Türkiye'ye, geçen yıl yasa dışı yollardan giriş yapmaya çalışan 31.360 Afgan yakalanmıştır. (Colakoglu and Gok, 2018; Güneş, 26.03.2017; Milliyet, 25.09.2017; Türkiye, 13.02.2018; Haber Türk, 29.03.2017; MEPA News, 01.07.2017) 2017 yılı Ocak ayı verilerine göre, Türkiye'de toplam 120.529 Afganlı göçmeni bulunmaktadır ve bunlardan sadece 2.498 kişi kayıtlıdır. (Reliefweb, 10.02.2017)

Öte yandan, bugünün sağ popülist, faşist ya da aşırı milliyetçi olarak da adlandırılan aşırı sağ hareketler, Avrupalı ülkelerde siyasi parti temelinde İkinci Dünya Savaşı sonrasında yapılanmışlar ve destek kazanmışlardır. Tarihsel olarak bakıldığında, bugünü de kapsayan üç evreden söz edebilmek mümkündür. İlk evre, 1945 yılından 1950'li yılların ortalarına kadar sürmekle birlikte, popülistler ağırlıklı olarak bu yıllardaki sosyo-ekonomik eşitsizliklerden beslenmiştir. ABD'de McCarthyçilik, Fransa'da Poujadist hareket, Almanya'da Sosyalist

Reich Partisi ve İtalya'daki İtalyan Sosyal Hareketi (Minkenberg: 2013: 17; Inglehart and Norris, 2016: 10), bu dönemin öne çıkan aşırı sağcı büyük grupları ve hareketleridir. Özellikle anti-semitist söylemin yaygınlık kazandığı bu evrede söz konusu aşırı sağ partilerin marjinalleştiği görülmektedir. Ancak ideolojileri ve söylemleri Nazizm'in yakın geçmişte varoluşundan ve yenilgisinden ötürü gözden düşmüşlerdir. II. Dünya Savaşı'nın hemen sonrasındaki yıllarda ise, aşırı sağ partilerin temel amacının büyük ölçüde sadece varlıklarını sürdürmek olduğu görülmektedir. Bu durumda zaten bu siyasal partilerin yarattığı olumsuz etkilerden ve nazi karşıtı söylemlerden ötürü büyük ölçüde herhangi bir siyasi etkiyi elde etmeleri beklenemeyeceği ileri sürülmektedir. 1970'li yıllara kadar uzanan bu evreyi, arada sırada görülen seçim başarılarının kısmen yaşandığı "popülist protesto evresi" olarak da adlandırmaktadırlar. Bu süreçte "onlara karşı biz" söylemi doğrultusunda karizmatik liderler siyasal kurumlara karşı yarattıkları güçlü güvensizlik söylemiyle hareket etmişlerdir. (von Meyme, 1988) ABD'de Wallance hareketi, Batı Almanya'da Alman Milliyetçi Partisi, Birleşik Krallık'ta Povelizm (*Powellism*), aşırı sağcı ve ırkçı siyasal parti olan Britanya Ulusal Cephesi (Minkenberg: 2013: 17) ve Avusturya'daki Özgürlük Partisi (Carroll, 2014: 116), bu dönemde dikkat çeken aşırı sağ hareketler ya da partilerdir. Bu iki evrenin hareketleri ya da partileri, çoğunlukla liberal demokrasiye temelden karşı çıkan uygulamaları, rejimleri ve fikirleri övmüşlerdir (Minkenberg: 2013: 17). 1980'li yıllardan bugüne kadar süren evrede aşırı sağ siyasetçilerinin seçim başarıları ise, genel olarak göçmen (yabancı) karşıtlığına (von Meyme, 1988) dayanmaktadır.

Aşırı sağcıların bu göçmen karşıtlığı düşüncesinin gerisinde, Modernizmin yansıması olarak kabul edilen politika ve teamüllere karşı olan geleneğe odaklanmaları bulunmaktadır. Buldukları toplumda çoğunlukla siyasal ve sosyal eşitlik düşüncesini küçümsemekte ve göz ardı etmekte ve bireysel determinizmi açıkça reddetmektedirler. Toplumsal hiyerarşinin güçlü bir biçimde desteklendiği bu eklektik düşünce yapısında, toplumsal muhafazakarlığın unsurlarına ek olarak, liberalizmin ve sosyalizmin çoğu biçimlerine karşı davranışların bulunduğu görülmektedir. (Hillard and Keith, 1999: 38) İlaveten, gelişmiş Batılı ülke insanların gelirleri son yıllarda büyük ölçüde azalmıştır. Ülkelerindeki ekonomik büyüme süregelmesine karşın, oluşan refahtan nüfuslarının sadece %10'unun yararlanması bu durumu yaratan başlıca etkenlerdendir. Bu dönemde ekonomik eşitsizlik; makineleşmenin ve dış kaynak kullanımının büyümesiyle, küreselleşme ve sermaye ve emek hareketliliğinin artmasıyla, mavi yakalı işçi sendikalarının erozyonuyla, neoliberal kemer sıkma politikalarıyla, bilgi ekonomisinin büyümesiyle ve demokratik hükümetlerin çok uluslu şirketlerin yatırım kararlarını düzenleme ya da göç akınlarını engelleme kapasitelerinin sınırlı olmasıyla şiddetlenmiştir. (Inglehart and Norris, 2016: 10-11)

Bugün ise Avrupa siyasetinde mevcut durum göçmenler – yani yabancı düşmanlığı – üzerinden yürütülmekle birlikte, Ortadoğu politikalarındaki dengelerden ötürü bu düşünce yapısı, yeni karşıtlık olarak büyük ölçüde İslamofobiye dönüşmüş durumdadır. Bu bakımdan belki de yeni bir evrenin, dördüncü evrenin, başladığı söylenebilir. Ancak şunu belirtmek gerekir ki, Hardin’in düşünceleri temel alındığında, dönemsel olarak konunun öznelere değişse bile, mevcut bakış açısından ötürü benzer sorunların süregeldiği ve “kendinden olmayan ötekiye”, başka bir ifadeyle “yabancıya”, bakış açısının değişmemekte ve göç konusunun güvenlikleştirilmektedir. Göçmen ya da yabancı karşıtlığı adeta bugünün aşırı sağ hareketlerinin var olma nedenlerinden birine dönüşmüş durumdadır.

Kaya’ya (2017: 7) göre, İslamofobizm, sosyal, politik, ekonomik ve yasal güçleri yönetme konusundaki kendi başarısızlıklarını ve dolayısıyla eşitsizliğin, adaletsizliğin, yoksulluğun, işsizliğin, güvensizliğin ve yabancılaştırmanın yükselişini örtbas etmenin bir yolu olarak çoğunluğa dayalı toplumda bir tür yanlış bilinç ya da sanrı yaratmak için siyasi partiler tarafından inşa edilen bir ideolojidir. Bu bakımdan İslamofobizm, etnik köken ve dinsel sınırları esas alan neoliberalizmin bu çağında uyum ve itaatın sağlanması için muhafazakâr siyasi elitler tarafından kullanılan pratik bir toplumsal denetim aracıdır. Zaten, 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında şekillenen çağdaş Avrupalı kimliğinin kısmen ırkçı ideolojinin yanı sıra, müslüman karşıtlığı üzerine kurulu olduğu herkesçe bilinmektedir. Bu ise, günümüz İslamofobisinin popülerlik kazanmasını kolaylaştıran önemli unsurlardan biridir. Avrupa’da müslüman nüfusun en yoğun yaşadığı ülkeler arasında başta Fransa (%10) olmak üzere, sırasıyla, Almanya (%7), Hollanda (%6) ve Birleşik Krallık (%4) (Zick vd., 2011: 21) gelmektedir.

Avrupalı ülkeler her yıl yaklaşık 2 milyon kadar göç almasına (Zick vd., 2011: 20) karşın, artık daha fazla insanı kabul etmek istememekte ve son yıllarda Arap Baharı’nın da etkisiyle birlikte artan müslüman göçünü kabul etmekte direnmektedir. Oysa bu toplumsal hareketlerinin oluşumundaki payları herkesçe bilinmektedir. Bu nedenle göç güzergahında yer alan Türkiye, Yunanistan ve Ürdün gibi ülkelerde büyük yığılmalar yaşanmaktadır. Suriyeli göçmenler bu bakımdan örnek gösterilebilir. 2011 yılının ilk aylarından bugüne değin Türkiye kapasitesinin oldukça üzerinde olan bir Suriyeli göçmen dalgasıyla karşı karşıya kalmakta ve sözü edilen ülkedeki karışıklıktan kaçan göçmenlerin yarısından fazlasına ev sahipliği yapmaktadır. Bugüne değin bu mülteciler için 33 milyar ABD Doları (Çavuşoğlu, 2018) harcanmıştır. “Geçici koruma altında” statüsünde olan bu göçmenlerin sayısı, Birleşmiş Milletler’ye (BM) (UNHCR, 2018) göre, yaklaşık 3.531.000 kişidir. Ülkede kayıtlı her 10 göçmenden 9’u Suriyeli olduğu belirtilmektedir. İçişleri Bakanlığı’nın verilerine göre ise, yaklaşık 4,6 milyon (Soylu, 2018) olup, her geçen gün artmaktadır.

Diğer taraftan, bu duruma sessiz kalan sadece Avrupalı ülkeler değil, mevcut coğrafyada söz sahibi olmak isteyen ve söz konusu olaylarda doğrudan ya da dolaylı etkisi bulunan Suudi Arabistan gibi müslüman ülkeler de bulunmaktadır. İlaveten, bu göç esasen liberal ekonominin bu coğrafyada yarattığı huzursuzluk ortamından kaynaklanan uygulamaların doğal bir sonucudur. Hâlihazırda, Avrupalı ülkelere yönelik göç dalgası, büyük ölçüde bu ülkelerin geçmişte sömürgesi konumunda bulunan ve hala söz konusu ilişkilerini yakın bir biçimde yürüttükleri ülkelere yönelmektedir.

Özcesi, liberal ekonomik sistem güc alanını güçlü doğal kaynaklara sahip olan, fakat başarısız ya da kırılmalı devletler düzeyinde genişlettikçe, bu ülkelere göre daha güçlü ve istikrar sahibi ülkelere yönelik göçlerin artacağı düşünülmektedir. Ancak ev sahibi konumundaki bu ülkelere, Avrupalı ülkelere olduğu gibi, başta ulusal güvenlik olmak üzere, toplumlarda ekonomik, hukuk, sağlık, eğitim gibi pek çok alanda sorunlar yaratmaktadır. Ancak Avrupalı ülkeler özelinde düşünüldüğünde, toplumlarında bir yabancı karşıtlığı sorununun süregeldiği görülmektedir. Kuşkusuz bunda, din, etnisite, kültür ya da cinsiyet gibi toplumsal unsurlar kaynaklı kaygıların etkin olduğu söylenebilir. Lakin bu durumun gerisinde ev sahibi toplumların kendi ekonomik refah seviyelerini paylaşmama durumunun bulunduğu, Hardin'in belirttiği gibi, bir gerçektir.

Günümüzde yabancı karşıtlığının gerisindeki nedenler, ekonomik temelli olmakla birlikte, sosyo-kültürel gerekçelere dayalı olarak da şekillenmektedir. Bu gerekçeler doğrultusunda kimi ülkelerin popülist ya da aşırı sağ partileri yabancı düşmanlığına dayalı olarak seçim stratejilerini belirledikleri ve son yıllarda dikkate değer ölçüde başarı elde ettikleri görülmektedir. Bu stratejilerin kendi davranışlarına, değerlerine ve fikirlerine dayalı olarak kamuoyundan yönelen talebin yanı sıra, ilgili ülkelerin seçim kurallarını belirleyen anayasal düzenlemelerinin (seçim sistemleri, etkin oy eşikleri, oy kanunları gibi) uyumlu bir şekilde biraraya gelmesi (Inglehart and Norris, 2016: 9-10), söz konusu partilerin seçimlerde başarı elde etmelerine neden olmaktadır. Bu çalışma ise, Avrupalı ülkelerdeki göçmenlere karşı oluşan bu ön yargı doğrultusunda ortaya çıkan aşırı sağ politikalara, popülist partilerin seçimlerdeki elde ettikleri başarılarına ve yükselişlerine yer verilmektedir. Aşırı sağın yükselişinin Avrupalı ülkelerin geleceğine yönelik etkileri ise ayrıca ele alınmaktadır.

II. Avrupa'da Mültecilerin Genel Durumu ve Yeniden Yerleşimlerine Yönelik Yürütülen Politikalar

1980'li yılların sonu ve 1990'li yılların başından bu yana Batı Avrupa'daki göçmen nüfusu, Kuzey Afrika, Eski Yugoslavya, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'dan gelen göçlerle birlikte artış göstermiştir (Zick vd., 2011: 21; Uzunçayır, 2014: 134). Son yıllarda ise, özellikle 11 Eylül olaylarından sonra bu göçler Afganistan (2001 yılı) ve Irak'tan (2003 yılı) ve sonrasında Suriye'deki iç savaştan (özellikle 2014 yılından bu yana) kaçan mültecilerle süregelmiştir. Bunda kuşkusuz AB'nin üye devletleriyle birlikte sınırlarının çatışma bölgelerine

yaklaşması ve üye ülkelerin tarihsel ve kültürel bağları nedeniyle farklı göçmen gruplarına ev sahipliği yapma olasılığının artmasının (Özer, 2015: 14-15) büyük etken olduğu söylenebilir. Bu dönemde geleneksel güvenlik söylemi temel mantığının devleti korumaktan çıkıp, toplumu her türlü tehlikeye karşı korumak kaygısına (Kaya, 2016: 9) dönüşmüş ve yaygınlaşmıştır. Aşırı sağ partiler ise, söylemleriyle bu göçlerin ortaya çıkardığı sosyokültürel ve ekonomik etkilerden yararlanmakta ve göçü güvenlikleştirmektedirler. Bu partiler arasında farklı düzeylerde otoriter, radikal, popülist ve ırkçı eğilimler hâkim olmakla birlikte, küreselleşmeye karşıt olduklarını açıkça dillendirmektedirler. Bu bakımdan göçmen karşıtlığı aşırı sağ partilerin temel özelliklerinden biri olup, ülkedeki mevcut tüm sorunların ana kaynağı olarak göçmenleri (ya da yabancıları) görmektedirler.

Çoğulcu demokrasiye karşı olan bu siyasal partiler, dinin ve kültürel değerlerin korunması gerektiğine inanmaktadırlar. Avrupa'da yükselen bu hareketlerin özellikle terörizm odaklı toplumsal korkudan beslenerek, siyaset yürütmesi de (Hopyar, 2016a) mültecilere bakışı olumsuz yönde etkilemektedir. Ek olarak, ülkelerindeki iş olanakları ve refah devletinin olanaklarından öncelikli olarak hâkim etnik grup olarak kendilerinin yararlanması gerektiğini ifade etmektedirler. (Öner, 2014: 164-165) Görüldüğü üzere, mevcut bu aşırı yükselişin nedenleri (ya da sonuçları) çeşitlendirilebilmektedir.

2017 yılında Pew Research Center'in yayınladığı bir rapor, yapılan bir anketin sonuçları olmakla birlikte, bu aşırı sağ hareketlerdeki yükselişin korkutucu sonuçlarını daha belirgin hale getirmektedir. Bu ankette, AB üyesi ülkelerin vatandaşlarının mülteci ve ulusal güvenlik ilişkisi eksenini doğrultusundaki bakışını doğrudan yansıtmaktadır. Genel olarak Avrupa nüfusunun çoğunluğunu temsil eden AB'ye üye ülkeler arasından seçilen 10 ülkeden ankete katılanların bu yöndeki algısı üç temel boyut üzerinden sorgulanmıştır. Elde edilen verilere göre, söz konusu ülkelere 8'inde; ülkelerindeki mülteci nüfusunun artmasının terör saldırılarıyla ilişkili olduğunu ve bu düşüncede olanların oranının %50'nin üzerinde olduğu ortaya çıkmıştır. Tablo 1'de görüldüğü üzere, en yüksek oran %76 ile Macaristan'da çıkmakla birlikte, sonrasında sırasıyla %71 ile Polonya ve %61 ile Hollanda ve Almanya gelmektedir. Fransa'da ise, halkın %46'sının mültecilerin ülkelerine gelmesinin terör tehlikesini artırdığına inandığı görülmektedir. Kuşkusuz bu düşüncenin oluşmasında özellikle 2015 ve 2016 yıllarında meydana gelen terör saldırılarının etkilidir. (Wike *ibid.*, 2017; Hopyar, 2016a: 1-4)

Tablo 1: Bazı Avrupalı ülkelerde ulusal güvenlikle bağlantılı mülteci krizinin sosyo-ekonomik yansıması (%)

Anketin uygulandığı ülkeler	"Mülteciler ülkemizde terör tehlikesini artıracak"	"Mülteciler işlerimizi ve sosyal yardımlarımızı almasından dolayı ülkemiz için bir yüküdür."	"Ülkemizdeki mülteciler, diğer gruplara göre daha çok suç işlemektedirler."
Macaristan	76	82	43
Polonya	71	75	26
Hollanda	61	44	-
Almanya	61	31	35
İtalya	60	65	47
İsveç	57	32	46
Yunanistan	55	72	30
Birleşik Krallık	52	46	28
Fransa	46	53	24
İspanya	40	40	13
Ortalama	59	50	30

Kaynak: (Wike ibid., 2017: 3)

Öte yandan söz konusu insanların mültecilerle ilgili taşıdıkları tek kaygının terörizmle ilgili olmadığı, mültecileri ülkeleri için ekonomik bir yük ve kendi hak alanlarına tecavüz eden kimseler olarak algıladıkları görülmektedir. Anketin yapıldığı 10 ülke vatandaşının yarısından fazlası kendilerinin sahip olduğu işleri ve sosyal yardımları mülteciler yüzünden kaybedeceklerini düşünmektedir. Bu inancı paylaşan ülkeler %82 ile Macaristan, %75 ile Polonya, %72 ile Yunanistan iken Almanya ve İsveç'te böyle düşünenlerin oranı sırasıyla %31 ve %32'de kalmaktadır. Almanya'da anket yapılanların %59'u ve İsveç'te %62'si, mültecilerin çalışma ve yetenekleri ile ülkelere katkıda bulunacaklarını düşünmektedir. Ayrıca mültecilerin diğer gruplardan daha fazla suç işlemeye meyilli olduğunu düşünenlerin oranları da yüksek çıkmıştır. Buna göre, sırasıyla %47 ile İtalya, %46 ile İsveç ve %43 ile Macaristan öne çıkmaktadır. İlavenen, son yıllarda Suriye ve Irak gibi ülkelere gelen mültecilerin müslüman olmalarından kaynaklanan bir hoşnutsuzluk da yine araştırmaya yansıyan diğer sonuçlar arasında yer almaktadır.

Avrupa'daki göçmenler ise, yaşadıkları ülkelerdeki yükselen bu aşırı sağ eğilimden olumsuz etkilenmektedir. 2015'ten bu yana süregelen göç dalgası göçmenliğe güvenlik sorunu olarak yaklaşma algısını güçlendirmiştir. Göçmenlerin suç oranını artırdığı, gittikleri ülke insanının iş bulma imkânlarını olumsuz etkilediği, eğitim seviyesini düşürdükleri gibi ithamların Avrupa'da yeniden üretildiği görülmektedir. Bunun siyasete yansıması olarak görülen aşırı sağ partilerin oylarındaki artış aslında toplumların yaşananlara nasıl baktığını anlatmakta ve yapılan bu anket çalışması gibi araştırmalarla desteklenmektedir. (Wike ibid., 2017; Hopyar, 2016a: 1-4)

Coğrafi konumları nedeniyle İtalya, Yunanistan ve Macaristan, Avrupa'da 2015 yılından bu yana yasa dışı sınır geçişleri dâhil sığınmacı ve mülteci akımının en yüksek olduğu üç ülke olmuştur. İtalya, Orta Akdeniz, Yunanistan Doğu Akdeniz ve Macaristan Batı Balkan güzergâhının ana giriş noktalarında bulunmaktadır. Özellikle 2016 yılı süresince Almanya'dan (745.155) sonra en fazla göçmeni (122.960) İtalya alırken, başta Nijerya olmak üzere Afrikalı ülkelere ağırlıklı olarak sığınmacı kabul etmiştir. AB ortalamasına göre 2016'da Yunanistan'a her bin kişiden 5'i (51.110) sığınmacı olarak başvurmuş; bunların büyük kısmı Suriye ve Irak'tan gelenler olmuştur. Macaristan ise, 2015 yılında AB toplamının %14'üne karşılık gelen bir miktarda rekor bir başvuru (177.135) almış; ancak, sonraki yıl sınırı kapattıktan sonra keskin bir biçimde sığınmacı sayısını (29.430) düşürmüştür. Bu ülkeye daha çok Afganistan ve Suriye kökenli sığınmacılar başvurmuştur. (European Parliament, 2017)

2017'nin ilk yarısında ise, 105.000'in üzerinde mülteci ve göçmenin Kuzey Afrika ile Türkiye'den Akdeniz'i geçerek Avrupa'ya giriş yaptığı belirtilmektedir. Bunların çoğu, Libya'dan İtalya'ya Orta Akdeniz üzerinden geçmiştir. Bu dönemde, 2.700'den fazla insanın, Avrupa'ya ulaşmak için Akdeniz'i geçerken öldüğüne ya da kaybolduğuna inanılmaktadır. UNHCR son dönemde Avrupa'ya ve diğer ülkelere Orta Akdeniz rotası boyunca 15 öncelikli ülkeden (Cezayir, Burkina Faso, Kamerun, Çad, Cibuti, Mısır, Etiyopya, Kenya, Libya, Mali, Moritanya, Fas, Nijer, Sudan ve Tunus) yerleşecek mülteciler için ilaveten 40.000 yerleşim yeri sunması konusunda çağrıda bulunmuştur. (UNHCR, 08.04.2018) Zira mülteci akımı ağırlıklı olarak yasal olmayan yollarla süregelmektedir. Örneğin 2016 yılında; 3,3 milyon kişiye ilk ikamet izinleri verilirken, 1.26 milyon kişi ilk kez sığınma başvurusunda bulunmuş ve sadece 14.205 kişi AB'ye yerleştirilmiştir (European Commission, 07.04.2018). Avrupalı ülkelerdeki sığınmacıların geldikleri ülkelere göre dağılımları için Tablo 2'ye bakınız.

Tablo 2: Avrupa'da Sığınma Talebinde Bulunan Uluslar ve Oranları (2016)

Ulus	Onaylanan	Reddedilen	Tanınma oranı (%)	Toplam
Suriye	398,110	7,575	98.1	405,685
Afganistan	58,405	44,515	56.7	102,920
Irak	63,980	36,805	63.5	100,785
Arnavutluk	1,340	41,505	3.1	42,845
Eritre	33,495	2,720	92.5	36,215
Pakistan	5,665	26,955	17.4	32,620
Nijerya	5,680	20,505	21.7	26,190
Kosova	1,140	22,080	4.9	23,220
Sırbistan	395	22,485	1.7	22,875
İran	10,460	9,475	52.5	19,935
Devletsiz	16,250	1,925	89.4	18,175
Somali	11,450	5,970	65.7	17,425
Rusya	3,435	13,530	20.2	16,965
Bangladeş	2,355	11,675	16.8	14,030
Makedonya	85	13,395	0.6	13,480
Ukrayna	2,835	8,785	24.4	11,620
Mali	3,330	6,950	32.4	10,280
Gambiya	3,010	7,100	29.8	10,105
Mısır	495	9,070	5.2	9,565
Sudan	4,815	4,390	52.3	9,205
<i>Tüm Uluslar</i>	672,910	433,870	60.8	1.106.780

Kaynak: (Hawkins, 2018: 14)

2016 yılında AB'ye üye devletlere sığınmacı olarak başvuranların oranı, sonraki yıl yaklaşık %60 oranında (204.719 kişi) düşmüştür. 2015 yılıyla karşılaştırıldığında ise %89 oranında bir düşüşün (1,8 milyon kişi) olduğu görülmektedir. 2017 yılındaki başvuruların 183.548'i sığınmacı olarak kabul edilmemiştir. (Frontex, 2018: 8,17) Şubat 2018'de ise, AB'ye üye ülkelere 45.908 sığınmacı başvuru yapmıştır. Başvuranlar arasında her üç kişiden biri, Suriyeli, Iraklı, Afganistanlı, Nijeryalı ya da Pakistanlıdır. (European Asylum Support Office, 07.04.2018) Bu azalış temel olarak, özellikle Doğu Akdeniz (ve ikinci olarak Batı Balkan rotası) ile Orta Akdeniz güzergâhındaki sığınmacıların büyük ölçüde yakalanmalarıyla (Frontex, 2018: 8) ve sınır kapatmalarından dolayı rotaların yönünü değiştirmesiyle ilişkilidir. Bu ise, bu sorunun esasen, Türkiye gibi diğer ülkeler için olduğu kadar, AB'ye üye ülkeler için de bir sınır sorunu oluşturduğu görülmektedir. Ortadoğu politikalarıyla doğrudan ilgili olan ABD ise, bu dönemde sadece Suriyeli 11 mülteciyi (Amos, 12.04.2018) almıştır.

2016 yılında Avrupa ülkelerindeki toplam mülteci sayısının 5.625.420 ve sığınmacı sayısının ise 1.397.587 olduğu belirtilmektedir. Bu yıl tüm dünyadaki kayıtlı mülteci sayısının 16.533.413 kişi olduğu dikkate alındığında, Türkiye dâhil Avrupa'nın dünyadaki tüm mülteci nüfusunun yaklaşık üçte birini barındırdığı görülmektedir. (UNHCR, 13.04.2018) Avrupa Komisyonu'na göre,

16 Şubat 2018 tarihi itibarıyla 33.700 sığınmacı, Yunanistan ve İtalya'ya yerleştirilmiştir. Bu yıl Şubat ayında 4.000'e yakın mültecinin ve göçmenin Avrupa'ya İtalya, Yunanistan ve İspanya üzerinden girdiği belirtilmektedir. Hâlihazırda bu üç rota üzerinden bu geçişlerin olduğu görülmektedir. İtalya'ya deniz yoluyla gelen mülteci ve göçmen sayısının (yaklaşık 1,100) ise geçen yılın Şubat ayına göre (8,900), %88 oranında düştüğü görülmektedir. Bu oran esasen 2013 yılından bu yana Orta Akdeniz üzerinden deniz yoluyla gelen mültecilerin oranının ne ölçüde düştüğünün açık bir kanıtını oluşturmaktadır. İlâveten, bu gelenlerin çoğu (%56) Libyalı olmakla birlikte, Libya Sahil Güvenliğinin Şubat ayında 700 kişiyi kurtardığını ve yakaladığını bildirmiştir.

Yunanistan'a ise, 2018 yılının Şubat ayında 1.200'ü aşkın mülteci ve göçmen gelmekle birlikte, geçen yıla oranla yaklaşık %9'luk bir artış yaşanmıştır. Bu gelenler, %39 ile Suriyeli, %29 ile Iraklı ve %15 ile Afganistanlıdır. Ayrıca, Türkiye'nin kıyısından ayrıldıktan sonra kurtarılan veya yakalanan kişi sayısı, bu yıl geçen yılın aynı dönemine kıyasla iki kattan fazla artmıştır. Geçen yılın Şubat ayında kayıtlı giriş 222 kişi iken, bu yılın aynı ayında sayı 528 kişiye çıkmıştır. (UNHCR, 2018)

Öte yandan, Şubat ayı, son yıllarda boğulduğu düşünülen 71 kişi ile deniz yolunu seçenler için en ölümcül ay olarak adlandırılmaktadır. Bu ölenlerden 47'sinin, Melilla yakınlarındaki tek bir olayda öldüğü düşünülmektedir. Şu ana kadar 2018 yılında, 100'den fazla insanın İspanya'ya deniz yoluyla geçerken öldüğüne inanılıyor; bu rakam bu rotayı, İtalya'ya deniz yolu güzergâhından sonra ikinci en ölümcül rota yapmaktadır. 2018 yılında bugüne değin toplam yaklaşık 400 kişi hayatını kaybetmekle birlikte, sadece Şubat ayında, Akdeniz'den Avrupa'ya geçmeye çalışırken, İtalya'ya geçiş sırasında tahminen 175 kişi ölmüştür. Başka bir kaynakta (Missing Migrants, Tracking Deaths Along Migratory Routes, 01.04.2018) bu rakamın 800 kişi olduğu belirtilmektedir. BM'ye göre, 2018'in ilk iki ayında İtalya'ya göçen her 18 kişiden biri ölüyor, geçen yıl bu oran ise, her 29 kişiden biri olmuştur. (UNHCR, 2018) 2017 yılının ilk üç ayında, 2.253 mülteci ve göçmenin öldüğü tespit edilebilirken, çoğu ölümlerin, Kuzey Afrika'dan İtalya'ya giden rota boyunca gerçekleştiği belirtilmektedir. (Reliefweb, 25.08.2017) Genel olarak bakıldığında mülteci ya da sığınmacı, statüsü ne olursa olsun, Avrupa'ya geçen bu insanların sayısının düşüşünde büyük ölçüde yaşanan sıkı politikaların olduğu rahatlıkla söylenebilir. 2015 yılından sonraki gelen mülteci sayısında %64'lük bir düşüşün olduğu (UNHCR, 2016) belirtilmektedir. Dünyadaki mülteci sayısı gün geçtikçe daha çok artarken, Avrupa'daki sığınmacı sayısının düşmektedir.

Öte yandan, AB ülkelerinin bu mülteci krizine karşı farklı tepkiler verdiği görülmektedir. Kimi ülkeler geçici de olsa gelenlerin uyumuna yönelik politikalar geliştirmeye çalışırken, kimi ülkeler ise kapılarını kapatma konusunda ısrarlı kalmaya devam etmektedir. 2018 yılının başlangıcında mülteci krizine yönelik kimi politikalar Avrupalı ülkelerce geliştirilmeye çalışılmıştır. Belçika Anayasa Mahkemesi, 22 Şubat'ta sığınmacıların ikamet izinleri için ödemek

zorunda oldukları ücretten muaf tutulmaları yönünde karar vermiştir. 28 Şubat 2018 tarihi itibarıyla sadece 120 kayıtlı sığınmacının bulunduğu Bosna Hersek, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Güvenlik Bakanlığı, İltica Bölümü (*Sector for Asylum*), Bosna Hersek Sınır Polisi ve Dışişleri Bakanlığı dâhil çeşitli kurum ve kuruluşlarla bilgi paylaşımına yönelik toplantılar düzenlemiştir.

Fransa, 21 Şubat'ta kendi Ulusal Meclisi'ne yeni bir göçmenlik ve iltica tasarısı sunmuştur. Ancak bu yasa tasarısına, Danıştay (*State Council*) gibi önde gelen Fransız kurumlarından eleştiriler yöneltilmektedir. Fransız Mültecilerin ve Vatansız İnsanların Korunması Dairesi'nde (OFPRA) çalışan bazı işçiler de, 21 Şubat'ta Fransa'nın sığınma geleneğinden (Fransa'nın cumhuriyetçi uyum modeli, Fransız Devrimi sonrasında etnik köken, din, ırk ve toplumsal cinsiyet farklılıkları gözetilmeksizin eşit düzeyde siyasi vatandaşlar yaratma amacıyla ortaya çıkmıştır. Ancak bu model, her ne kadar 19. yüzyılın Fransa'sında sosyal ve etnik bölünmeleri engelleyebilmişse de, günümüzü temel tartışma konularından biri olup, ülkedeki farklı etnik gruplar (Cezayirli, Faslı gibi) tarafından sorgulanmaktadır. Buna göre, sözü edilen modelin esasında asimilasyon yanlısı ve dışlayıcı bir araç olduğu; dil, laiklik, modernizm, devlet merkeziliği, Batı merkezli evrensellik ve rasyonalizm kavramlarıyla yoğurulan Fransa uygarlık projesine dahil olanları "asimile eden" tartışmalı bir vatandaşlık yapısı olarak değerlendirilmektedir.; Kaya, 2016: 3) uzaklaştıklarını düşünenlere karşı aynı ölçüde protesto etmişlerdir. Fransa, 2012 yılından bu yana yaklaşık 9.500 kişi kabul ettiklerini, ancak ülkeye kabul edebilecekleri mülteci sayısının 30 bini geçmeyeceğini belirtmişlerdir. (Hoppyar, 2016b: 64) Alman Federal Meclisi ise, 31 Temmuz 2018 tarihine kadar ikincil korumadan yararlananlar için aile birleşmesinin askıya alınmasını sürdüren bir yasayı kabul etmiştir. Buna göre aynı yılın Ağustos ayından itibaren söz konusu sınıflandırmaya yönelik aile birleşimi süreçlerinin, ayda sayısı 1.000 kişi kapasiteli bir kabul tavanıyla, yeniden başlatılacağı dile getirilmiştir. (UNHCR, 2018)

*Atatürk
Üniversitesi*

Bu dönemde Yunanistan ise, alım merkezlerindeki koşullarını biraz geliştirmiştir. Ancak Lesvos, Chios ve Samos Adalarındaki bu merkezler, hala kapasitelerinin üzerinde çalışmaktadır. Özellikle tercümanların yokluğu ile tıbbi bakım temininin yetersizliği, en önemli sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Samos ve Lesvos adalarında özellikle kadınların ve çocukların korunmasına yönelik risk düzeyinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. UNHCR, Yunan adalarındaki kadın ve çocuklara yönelik cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin artması riskini vurgulayan ve belirli tedbirler alınmak suretiyle daha fazla eyleme ihtiyacın bulunduğunu belirten bir bilgilendirme notu yayınlamıştır. Dahası, uluslararası basın (Reuters, AP, AFP, VOA, DW, Xinhua, The Times gibi) ciddi ölçüde endişe nedenini yinelemiştir. Ayrıca Yunanistan'da UNHCR, kiralanmış apartmanlarda sığınmacıların barınması için 15 belediyeyle bir anlaşma imzalamıştır. Buna göre, adalar ve Girit dâhil ülkedeki 20 kentte 18.400'den fazla kişi barınmaktadır. Bu yerlerin sakinleriyle birlikte, tüm sığınmacıların temel gereksinimlerini kapsayacak ölçüde bir para yardımıyla desteklenmektedirler. Şubat ayında, 41.387 kişi, toplam 4.13 milyon Avro karşılığında 19.154 kartla nakit yardımı almıştır. Son olarak bu ay, Yunanistan'da kendine güven, toplumsal

kapsayıcılık ve sığınmacı ve mültecilerin uyumu konusunda olumlu gelişmeler de yaşanmıştır.

Yunan Çalışma, Sağlık ve Göç Politikaları Bakanlıkları (*MoMP*), (sığınmacı ve mültecilere) sosyal sigorta numaraları veren hükümet kurumlarına yol göstermesi için bir yayın çıkarmıştır. Buna ek olarak, istihdamla ilgili bir devlet kurumu (*Hellenic Manpower Employment Organisation*), bir sığınmacının ikametgâh adresine ilişkin kanıtını sunması için resmi gerekliliklerinin revize edilmesini 28 Şubat'ta bir basın açıklamasıyla duyurmuştur. Bu gelişmenin, hali hazırda merkezlerde ya da UNHCR konutlarında ikamet eden işsiz sığınmacı ya da mültecilerin kayıtlarını büyük ölçüde kolaylaştırması beklenmektedir, bu nedenle ulusal programlara onların dâhil edilmesi istihdam edilebilirliği ve diğer destek biçimlerini desteklemektedir. (UNHCR, 2018)

Macaristan ise, tüm eleştirilere rağmen mülteci ve sığınmacılara karşı sert tedbirler alan ülkelerden biridir. Sırbistan sınırına tel örgü çeken Macaristan, özellikle müslüman göçmenleri ülkelerine almayacaklarını (Hopyar, 2016b: 64) açıkça dillendirmektedir. UNHCR, bir basın açıklamasıyla sığınmacıların bölgeye erişimine yönelik bu gibi ileri düzeydeki kısıtlamaları konusunda ciddi endişelerini dile getirmiştir. Şubat ayı boyunca, UNHCR, Macaristan'ın Sırbistan'la olan sınırındaki iki transit bölge boyunca bir günde ortalama sadece iki sığınmacıya izin verdiğini gözlemlemiştir. Jiletli tel örgü çitlerini geçmeye çalışan sığınmacılar, otomatik olarak çıkarıldığından, Macaristan uluslararası ve AB yasaları kapsamındaki yükümlülüklerini açıkça ihlal ederek uluslararası koruma talep eden insanlara sınırlarını uygulamada kapatmıştır. Hatta bundan dolayı, örneğin mülteciler ve göçmenler, İtalya'ya varmak için Akdeniz'i geçip, İsviçre'ye doğru seyahat ederek Libya'dan Almanya'ya gitmeye çalıştıkları (Završnik, 2017) belirtilmektedir.

Ayrıca Macar Hükümeti'nin üç yeni yasa önerisi de kaygı uyandırmaktadır. Buna göre sözü edilen tasarlarda; Macaristan sınırında sığınma talep etmek veya sığınmacı ve mülteci olarak ülkede kalmak isteyen insanlara uluslararası koruma sağlamak amacıyla yürütülen faaliyetler dâhil, uluslararası fon kuruluşlarının bir lisans sürecinden geçmesi ve yüksek vergiler ödemesi gerekmektedir. Bu yönden de eleştirilmektedir. (UNHCR, 2018)

AB yetkilileri, 2017 yılında Birliğin güney kıyılarına gelen göçmenleri barındırma yükünü paylaşmayı reddeden üç üye - Çekya, Macaristan ve Polonya - ülkeye karşı yasal bir dava başlatmışlardır. Burada Birliğin esas hedefi, özellikle Yunanistan ve İtalya üzerindeki baskıyı hafifletmek amacıyla tüm üye ülkelere 160.000 göçmeni yerleştirmektir. Avrupa Komisyonu'na göre, o dönemde sadece 20.869 kişi Yunanistan ve İtalya'dan alınıp, yerleştirilebilmiştir. Fransa ve Portekiz, görece önemli sayıda olan bu göçmenleri kabul eden ülkeler arasında yer alırken, kimi Orta ve Doğu Avrupalı ülkeler homojen nüfusları ve çok kültürlülük deneyimine çok az sahip olduklarından direnmektedirler. Zira bu ülkeler, mültecileri demografik bir tehdit olarak görmektedirler. Yakın tarihlerde, özellikle genç nüfusları yaşamak ve çalışmak için başka ülkelere göç etmişlerdir.

Dolayısıyla bu yüzyılın ortalarına gelindiğinde kendi nüfusları ülkelerine gelecek mülteciler karşısında azınlık durumuna düşebilme ve etnik yok olma paniğine kapılmaktadırlar. (Krastev, 2017: 95)

Macaristan ve Polonya hiç bir mülteci almazken, Çekya 26 Eylül 2017'de sona eren sözü edilen programa katılmamıştır. Bu nedenle, Birlik, bu ülkelere karşı yasal işlem başlatmıştır. Danimarka ve Avusturya göçmen almamasına rağmen, Danimarka 1993 yılında AB'de adalet ve işleri alanlarında Birlik politikalarına katılımı kısıtlayacağını zaten beyan etmiştir. Ancak Avusturya söz konusu programa katılacağına söz vermiştir. Bu dava sonucunda, AB Adalet Divanı'nın para cezası verebileceği öngörülmele birlikte, bu yıllar sürebilir. (Kanter, 2017)

Ancak daha önceki dönemlerle bir karşılaştırma yapıldığında, AB'ye üye ülkeler arasında sığınmacılar konusunda sorumluluk almaktan kaçınan Polonya, Slovakya, Çek Cumhuriyeti ve Macaristan'ın bugün Birlik bütçesinde eskiden sahip oldukları önceliği büyük ölçüde kaybettikleri görülmektedir. Zira 2021-2027 yıllarını kapsayan ve yeni hazırlanan 350 milyar Avro'luk yapısal fonlara ilişkin bütçede gerçek kazananların Yunanistan, Portekiz, İtalya ve İspanya gibi ülkelerin olduğu belirtilmektedir. (New Europe, 23.04.2018) Bu bakımdan, Birlik içinde farklı türde ceza mekanizmalarının işlediği söylenebilir.

İlaveten, 5 Şubat 2018'de UNHCR, AB ülkeleriyle yıllık Stratejik Diyalogunu paylaşmıştır. Diyalogun ilk yarısı, Sivil Savunma ve İnsani Yardım Genel Müdürlüğü (ECHO) ile ve ikinci yarısı ise Avrupa Dış Eylem Servisi (EEAS), Avrupa Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakereleri Genel Müdürlüğü (NEAR), Uluslararası İşbirliği ve Kalkınma Genel Müdürlüğü (DEVCO) ve Göç ve İçişleri Genel Müdürlüğü (HOME) ile birlikte, tüm AB aktörleriyle gerçekleşmiştir. Koruma, insani yardım ve kalkınma bağı, operasyonel öncelikler, insani programlama, CRRF ve Mülteciler için Küresel İlkeler Sözleşmesi ve Küresel Göçle Mücadele, dijital kimlik ve nakit, karma göç ve iç göç gibi yenilikler dâhil çeşitli konularda verimli olarak nitelendirilebilecek tartışmalar yapılmıştır. (UNHCR, 2018)

Ayrıca AB Liderleri, 23 Şubat'ta gayri resmi bir Avrupa Konseyi için Brüksel'de toplanmıştır. AB Liderleri kurumsal meselelere odaklanırken, toplantı Çok Yıllı Finansal Çerçeve (*Multiannual Financial Framework, MFF*) olarak adlandırılan 2020 sonrası AB bütçesinin politik önceliklerinin tartışılması için önemli bir fırsat sağlamıştır. AB Liderleri, göçün bir sonraki MFF için önceliklerden biri olacağını ve bir sonraki MFF'nin kabul edilmesine yönelik çalışmaları özenle ilerletmeye kararlı olduğunu kabul etmiştir. AB Liderleri, ilaveten, örneğin sığınmacıların kabulüne yönelik koşullu Birlik fonlarının tahsis edilmesini sağlama olasılığını tartışmışlardır. (UNHCR, 2018)

III. Avrupa'da Yükselen Aşırı Sağ Hareketler, Seçimler ve Yansımaları

Avrupa'daki radikal sağ hareketlerin ya da partilerin göçmen karşıtı söylem ve politikalarının son yıllarda pek çok Avrupa ülkesinde etkisini arttırmaya devam ettiği görülmektedir. Almanya'da, örneğin, Anayasayı Koruma Teşkilatı tarafından açıklanan 2014 yılı raporunda mülteci yurtlarına ve camilere yönelik aşırı sağ içerikli saldırıların sayılarında bir önceki yıla oranla (%24) artış olduğu (DW, 26.02.2018) belirtilmiştir. Resmi verilere göre; 2010 yılında camilere yönelik 24 nefret saldırısı (gerçekte bu sayının 99 olduğu iddia edilmekte) gerçekleşirken, 2015 yılında bu sayı 75'e çıkmıştır. (Tauscher ve Bezci, 2016: 82) Ülkede yasal olarak faaliyet gösteren aşırı sağcı partilerin (NPD, Dritte Weg, Die Rechte gibi) gerçekte Neonazi oluşumlar olduğu ve şiddete başvurdukları (Hürriyet, 28.10.2015) yetkililerce dile getirilmiştir.

Aynı kurumun 2016 yılı raporunda da, sadece NRW eyaletinde 2015 yılına kıyasla %6 oranında artarak, vaka sayısının 4.700'e eriştiği belirtilmiştir (Avrupa Postası, 06.10.2017). Kuşkusuz bu örnekleri artırmak mümkündür. Yunanistan, Fransa, Polonya, Macaristan ve diğer ülkelerde göç karşıtı aşırı sağcıların şiddet olayları özellikle 2010'lu yıllardan itibaren artarken, son dönemdeki göç krizi ve artan göçmen nüfusu ile birlikte aşırı sağ saldırıları üstlenen örgüt sayısındaki artış da dikkat çekmektedir. (Perspektif, 16.11.2017; Korkmaz, 27.04.2017; Güler, 19.02.2014). Tablo 3, halkın desteğini alarak güç kazanan ve etkin olan hem bu örgütlerden, hem siyasal partilerden bazısını ülkelere göre sıralamaktadır.

Bahsi geçen tüm bu aşırı sağ (popülist) hareketlerin ya da partilerin ortak özelliğini, Mudde (2004) popülizm kavramı üzerinden açıklamaktadır. Ona göre popülizm, bir toplumun nihayetinde iki homojen ve birbirine düşman gruba; yani "safkan insanlara" ve "yoz seçkinlere" ayrıldığını öngören bir ideolojidir. Bu ideoloji, aynı zamanda (kendi) politika(sı)nın halkın iradesinin (*volonté générale*) ifadesi olduğunu öngörmekte ve savunmaktadır. Popülist hareketin en temel iddiası, bu doğrultuda halkı ve halkın iradesini sadece kendisinin temsil ettiği yönündedir. Liberal demokrasiyi bir tehdit olarak gören günümüz popülist politikacıları ise, kendi ideolojilerini popülizmle birleştirerek hareket etmektedirler.

Tablo 3: Avrupa'da Bazı Ülkelerdeki Aşırı Sağ Siyasal Partiler ve Gruplar

Ülke	Siyasal partinin adı	Hareketin adı
Norveç	İlerleme Partisi (FRP)	Virgid / BootsBoys
Birleşik Krallık	İngiliz Ulusal Partisi (BNP) / Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi (UKIP)	English Defence League
Hollanda	Özgürlük Partisi (PVV) / Lijst Pim Fortuyn (LPF)	Nederlandse Volks-Unie / Netherlands National Youth
İtalya	Kuzey Ligi (Lega Nord, LN) / Sosyal Hareket – Üç Renkli Bayrak (MS-FT)	Veneto Fronte Skinheads
Almanya	Almanya Ulusal Demokratik Partisi (NPD) / Cumhuriyetçiler (REP) / Almanya için Alternatif Partisi (AfD)	Autonome Nationalisten
Fransa	Ulusal Cephe (FN) / Ulusal Cumhuriyetçi Hareket (MNR) / Fransa Hareketi (MPF)	Nomad 88 / Bloc Identitaire
Belçika	Vlaams Blok/Vlaams Belang (VB) / Ulusal Cephe (FN)	Bloed, Bodem, Eer en Trouw
Danimarka	Danimarka Halk Partisi (DF) / Danimarka'da İlerleme Partisi (FP)	National Socialist Movement of Denmark
Finlandiya	Gerçek Finler (PS) / Suomen Kansan Sinivalkoiset (SKS)	National Socialist / Workers' Party
İsveç	İsveçliler Partisi (SVP)	The Swedish Resistance Movement
Macaristan	Daha İyi Bir Macaristan Hareketi (Jobbik) / Macaristan Adalet ve Hayat Partisi (MIEP)	Magyar Garda
Avusturya	Avusturya Özgürlük Partisi (FPO) / Bundnis Zukunft Österreich (BZO)	Alliance for the Future of Austria / Volkstreue Ausserparlamentarische Opposition
İsviçre	İsviçre Halk Partisi (SVP) / İsviçre Ulusal Partisi (PNOS) / İsviçre Demokratları (SD)	-
Portekiz	Partido Nacional Renovador (PNR)	-

Kaynak: (Time, 09.04.2018)

Modern devletlerdeki ulusal ekonominin yokluğu karşısında mevcut ülke yönetimine talip olan bu popülist ya da aşırı hareketler, ulusal egemenliği gerçekleştirmek için kültürel çoğunluk ve etnik milliyetçilik üzerinden hareket etmekte; ekonomik egemenliğin yokluğundan ötürü “kültürel egemenliği” vurgulamaktadırlar. Çünkü bunlar yabancı yatırımcıların, küresel nitelikli anlaşmaların ve uluslararası finansın egemenliği altında bulunan ulusal ekonomilerini kontrol edemeyeceklerinin farkındadırlar. Bu kültürel egemenlik ise, söz konusu ülkelerde yabancıları, dahası göçmenleri hedef alan ve dışlayan yeni bir siyaset alanına dönüşmüş durumdadır. Zira söz konusu modern ulus devletlerde istihdam olanaklarında, emekli maaşlarında ve gelirlerinde azalmalar süregeldikçe, göçmenler bu aşırı sağ hareketlerin ya da siyasal partilerin hedefinde olmaya devam edeceği belirtilmektedir. Bu bakımdan, Avrupalı ülkelerde genellikle sağ siyasi hareketlerde ve gündemde ileri çıkan göçmen

sorunsalı, ekonomik bağımsızlık sorunlarının kültürel egemenliğe dönüşmesinin çok iyi bir örneği olduğu söylenebilir. (Appadurai, 2017; Latour, 2017: 101)

Tablo 3'te belirtilen aşırı sağ siyasal partilerin 2002 ile 2017 yılları arasında kendi ulusal meclislerindeki aldıkları oy oranları, Tablo 4'te gösterilmektedir. Bu sonuçlardan özellikle batılı Avrupa ülkelerindeki radikal sağın ilgili seçimlerde dönemsel olarak elde ettiği başarı, daha kolay anlaşılmaktadır. Buna göre, belirtilen birçok siyasal parti, örneğin Avusturya'da FPO, Danimarka'da DF, Finlandiya'da PS, Norveç'te FRP ve Macaristan'da Jobbik, ülkelerindeki merkez sağ partilerin gücünü zayıflatarak, önemli ölçüde oy kazancına (>%15) sahip olmuştur. Avrupa kurumlarının güveneceği merkez sol mutabakatına meydan okuyan bu partilerin yükselişi, Avrupa toplumlarında etnik kimliğin rolü ve çatışma potansiyeli ile ilgili temel soruların artmasına neden olmaktadır. (Davis and Deole, 2017: 11)

Zira göçmen ya da mülteci nüfusunun özellikle uyum, eğitim ve istihdam gibi büyük bir politika sorununa dönüşmesi, bu gibi ülkelerde, aşırı sağ partilerin ilgili ülke meclislerinde güç kazanması sonucunu doğurmasına şaşırılmamak gerekir. Oy oranları dikkate alındığında, bu Tablo'dan ayrıca ilgili yıllar boyunca aşırı sağın kullandığı yabancı düşmanlığı söyleminin Avusturya, Macaristan ve İsveç gibi ülkelerde kabul gördüğü anlaşılmaktadır.

Tablo 4: Avrupa'da Ulusal Parlamento Seçimlerinde Aşırı Sağ Siyasal Partilerin Aldıkları Oy Oranları (2002-2017)

Ülke	Seçim 1	Seçim 2	Seçim 3	Seçim 4	Seçim 5	Seçim 6
Avusturya	10.01	15.15	28.24	24.04	-	-
Belçika	13.57	13.96	8.27	3.67	-	-
İsviçre	27.71	29.46	26.8	29.5	-	-
Almanya	0.3	1.9	1.9	3.5	-	-
Danimarka	13.3	13.9	12.32	21.1	-	-
Finlandiya	1.8	4.2	19.04	17.65	-	-
Fransa	13.23	5.88	13.6	13.2	-	-
Birleşik Krallık	2.9	5	12.6	1.9	-	-
Macaristan	4.6	1.7	16.7	20.22	-	-
İtalya	5.18	10.73	4.21	-	-	-
Hollanda	17	5.7	6.1	15.45	10.08	13.1
Norveç	22.06	22.91	16.35	-	-	-
Portekiz	0.09	0.16	0.2	0.31	0.5	-
İsveç	1.4	2.93	5.7	12.86	-	-

Kaynak: (Davis and Deole, 2017: 11)

Bu siyasal partilerden, örneğin, Macaristan Jobbik, göçmen karşıtı, popülist ve ekonomik korumacı bir parti olmakla birlikte, 2014'teki parlamento seçimlerinde %20'den fazla oy alarak, ülkenin en büyük üçüncü partisi olmuştur. Jobbik'in lideri, Yahudi karşıtı söylemleri ve Romanlara yönelik ayrımcı politikalarıyla bilinmektedir. Avusturya'nın FPO'su, kendisini Avusturya'da siyasi bir "geleneğin savunucusu" olarak konumlandırmaktadır. Buna göre; peçe

yasağını sürekli gündemde tutmakla birlikte, güçlü bir müslüman karşıtlığı ile ülkeye mültecilerin alımı politikasının kesinlikle sona erdirilmesi mesajlarını vermektedir. FPO, 2000 yılında Avusturya'nın koalisyon hükümetine katılmış ve ülkede güçlü bir parti haline gelmiştir. 2010 seçimlerinde bu parti, aldığı %25.77'lik bir oyla meclisindeki koltuk sayısını ikiye katlamıştır. 2011 yılının Mart ayı itibariyle FPO oy oranını, %29'a yükselterek, ülkedeki diğer iki güçlü partiye oranla büyük fark atmıştır. Bu seçimlerinde ulusal mecliste 245 sandalyeden 34 sandalyeyi almıştır. (Isenson, 12.10.2017) Son olarak 2017 yılında yapılan seçimlerde, hükümetin kurulmasını sağlayacak yeterli çoğunluğun elde edilememesinin bir sonucu olarak, FPO ile kritik önemi haiz olan dışişleri, içişleri, savunma, imar ve sağlık bakanlıklarından sorumlu olması koşuluyla bir koalisyon kurulmuştur. (Atkins and Khan, 17.12.2017)

Türkiye'nin AB üyeliğine açık bir biçimde karşı olduğunu belirten FPO, göçmenlerin ülkelerinde "güvenli bölgeler" oluşturulmasını ve bu alanların AB tarafından askeri olarak desteklenmesini önermektedir. Norveç'in FRP'si ise, 2009 yılında aldığı %22,9 oy ile ulusal meclisinde 169 sandalyeden 41 sandalyeyi kazanmıştır. 2005 yılından bu yana parlamentodaki ikinci en büyük parti olarak öne çıkmakla birlikte, bu seçim sonucunun 38 yıllık tarihinde aldığı en iyi başarı olduğu belirtilmektedir. Bu bakımdan Avrupa'nın en güçlü aşırı sağcı partisi olarak adlandırılmaktadır (Van Gilder Cooke, 29.07.2011)

Danimarka'nın DF'si, 2015 yılı ulusal seçimlerinde %21 oyla ülke tarihinde rekor düzeyde bir destek alarak, ülkenin ikinci büyük siyasal partisi olmuştur. Göçmen karşıtlığıyla bilinen bu siyasal parti, 2014'teki Avrupa Parlamentosu seçimlerinde ülkede oyların yaklaşık % 27'sini alarak mevcut diğer siyasal partilerle karşılaştırıldığında seçimin en büyük galibi olmuştur. (BBC News, 19.06.2015)

2011 ulusal seçimlerinde Finlandiya'nın PS'si, aldığı %19 oy oranıyla, ülke tarihinde genel seçimlerde herhangi bir siyasal partinin aldığı en yüksek oy oranı (Albertazziband McDonnell, 2015: 165; Perus, 10.04.2018) olarak adlandırılmaktadır. Ancak bu parti, 2017 yılında ikiye bölünmüş; başlangıçta Yeni Alternatif adını taşıyan ve sonradan Mavi Reform olarak adlandırılan meclis grubu kurulmuştur. Mevcut Fin Hükümetinde yer alan Mavi Reform Partisi'nin bugün beş bakanlığı bulunmaktadır. (Ünveren, 11.04.2018) Esasen bu duruma şaşırılmamak gerekir. Çünkü son yıllarda Avrupalı ülkeler arasında Protestan inancına sahip ve tek dinin egemen olduğu bu gibi ülkelerde radikal sağın aşırı milliyetçi ve ırkçı söylemlerinin İslamofobiye dönüştüğü bilinmektedir. Macaristan gibi Orta ve Doğu Avrupa'daki aşırı sağ partilerin başarısının nedeni ise, diğer Avrupalı ülkelere kıyasla, daha çok dini aşırı milliyetçilik olarak adlandırılabilir. (Minkenberg: 2013: 22, 24)

Aşırı sağın yükselişi, AB içindeki Birlik karşıtlarını da güçlendirmektedir. Birleşik Krallığın Birlik'ten ayrılma yönündeki kararının (*Brexit*) (Mülteci meselesi, bu kararın alınması aşamasında büyük ölçüde rol oynamıştır. Esasen tartışmanın odağında, Krallık'ın diğer AB'ye üye ülkelerden aldığı göç idi. Belirtilene göre,

ülkedeki göçmenlerin yaklaşık üçte biri (2.9 milyon ya da %34) diğer ülkelerden – 700.000 kişiyle Polonya, 500.000 kişiyle İrlanda ve 320.000 kişiyle Almanya’dan – gelmiştir.; Connor, 2016: 10) ardından, özellikle Fransa, Avusturya ve Hollanda gibi Birliğe üye ülkelerdeki aşırı sağ partilerden benzer referandum çağruları yapılmaya başlamıştır. Kuşkusuz bu eğilimler, Birliğin ortak norm ve değerleri ile politikalarının ve uygulamalarının sürekliliğini olumsuz yönde etkileyecektir. Seçmenlerden gelen siyasal gücün resmi AB kurumlarına devredilmesine karşı çıkmakla birlikte, bu aşırı sağcı siyasal partiler ya da gruplar, göçmen karşıtlığı politikalarıyla da öne çıkmaktadırlar. Toplu göç sorununu bitirmek, temel vaatleri arasında yer almaktadır.

Özellikle *Brexit* surecinden sonra AB’nin geleceği ve genişlemesi meselelerinde karşıtlıklarıyla bilinen bu siyasal partiler, genellikle ilgili seçimlerde Avrupa sınırlarının kaldırılmasına karşı politikalarını gündeme getirmektedirler. Çünkü göçmenlerin Avrupa’nın kültürel birliğini parçaladıkları, Avrupa toplumuna uyum sağlayamadıkları ve bundan dolayı sosyal güvensizliğin sorumluları oldukları sıklıkla dile getirilmektedir (Yardım, 2017: 219). Bu arada Türkiye’nin AB’ye üyeliğine de karşı çıkmaktadırlar. (Yatağan vd., 2017: 20) Zira bu üyeliğin Avrupa’nın İslamlaşmasının önemli bir aracı olduğunu iddia etmektedirler. Türk göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı Almanya ve Avusturya gibi ülkelerde kamuoylarının Türk göçmenlere olumsuz baktığı bilinmektedir. (Oner, 2014: 166) Bu ülkelerde Türk düşmanlığı, İslamofobiyle birlikte kendini daha güçlü bir biçimde hissettirmektedir.

İyi dostluk ilişkileri uzun bir geçmişe sahip olan Türkiye ve Almanya arasında kimi zaman bu nedenlerle sorunlar ortaya çıkarabilmektedir. Seçim dönemlerinde etnik temelli saldırıların arttığı görülmektedir. Özellikle 2005 yılından bu yana göçmen politikalarında pasaportun değil, etnik, kültürel ya da dini kökenin ön plana çıkarıldığı ve ülkedeki Türk nüfusun önemli bir iç politika unsuru konumuna geldiği görülmektedir. Zira ülkedeki en büyük yerleşik yabancılar/göçmen grubunu, yaklaşık 130.000’e ulaşan bir nüfusla Türkler oluşturmaktadır. (Esen, 2012: 68-70) Uzun yıllar ülkedeki Nazi karşıtı söylem, yabancı düşmanı tutumların hareket alanını oldukça daraltmasına rağmen, Boğaziçi Seri Cinayetleri ya da Dönerci Cinayetleri olarak bilinen Neonazi Seri Cinayetleri gibi saldırılarda Türk ve Yunan göçmenler hedef alınmıştır.

Bugün ise özellikle 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra İslam ve terör birlikteliği algısı nedeniyle ulusal güvenlik söylemine dönüşmesiyle birlikte, sadece aşırı sağ ve ırkçı siyasal partilerin değil, ülkedeki sol ve muhafazakâr partilerin de dışlayıcı ve ötekileştirici bir söylem kullandıkları görülmektedir. Örneğin; Almanya Başbakanı Angela Merkel ülkede çokkültürlülüğün (Asimilasyon modellerine alternatif olarak ortaya çıkan çokkültürlülük anlayışına göre; devletler farklı grupların kimliklerini barındırabilmek için anayasal hakların yanı sıra, bu gruplara özgü hakları da tanımalı ve buna yönelik politikalar geliştirmelidir; Sayan, 2018: 164) başarısız olduğunu ve başlangıçta ülkenin göçmen almadan önce “uyum göstermeyenlere yönelik daha sert bir tutum sergilemesi” gerektiğini (Yardım, 2017: 220-221)

açıkça belirtmiştir. Üstelik bu durumun etkileri sadece Avrupa'da değil, ABD'de de görülmektedir. Örneğin, aşırı liberal (piyasacı), milliyetçi ve muhafazakar aşırı sağ siyasal bir hareket olarak doğan ve yasadışı göçmenlere yönelik ılımlı yasalara tepki gösteren Çay (*Tea*) Partisi, sadece yerel parti örgütlerinin kontrolünü kazanmakla kalmayıp, ılımlı muhafazakarları ve adayları politika konularını ve retoriklerini sağa kaydırmaya zorlayarak Cumhuriyetçi Parti'yi büyük ölçüde etkilemiştir (Carroll, 2014: 127).

Esasında ABD eski başkanı Barrack Obama'ya duyulan tepkiler neticesinde oluşmuş bir radikal sağ akım olan bu hareket sonucunda, bugün göçmenler konusunda sert tedbirler alacağını söyleyen yeni başkan Donald Trump'ın seçilmesine bu bakımdan şaşırılmamalıdır. Göçmenlerin güvenlik açısından sorun oluşturduğu düşüncesi, merkez partilere güvenmeyen seçmenin desteğini almalarına neden olmaktadır. Ülkede Türk göçmenlere karşı daha sert bir yabancılar yasasının çıkarılması bile gündeme gelmektedir. (Gümüş, 2012: 97-127) Ancak son yıllardaki özellikle Suriyeli mültecilerin ülkeye girişine engel olmak amacıyla *Schengen* Antlaşması, bir süre askıya alınarak, sınır kontrolleri başlamıştır. Özcesi AB'nin en güçlü ülkesi ve en fazla mülteci kabul eden ülkesi olan Almanya'nın yanı sıra, tüm Avrupa ülkelerinde çokkültürlülüğün iflası meselesi ve yaşanan mülteci krizi, aşırı sağ söylemlere meşruiyet kazandırdığı (Yardım, 2017: 228; Hopyar, 2016b: 63) söylenebilir. Bundan dolayı, son dönemde, henüz federal seçimlerde elde edemeseler de, ülkenin kimi bölgelerinde yerel seçimlerde söz konusu partilerin başarılı oldukları (Öner, 2014: 95) görülmektedir.

Söz konusu siyasal partiler, AB bünyesinde doğrudan vatandaşların oyu ile seçilen tek kurum olan Avrupa Parlamentosu'nda da varlık göstermekte ve güçlerini birleştirerek etki yaratabilmektedirler. 2014 yılındaki Avrupa Parlamentosu seçimlerinin ardından bir yıl sonra Uluslar ve Özgürlükler Avrupası Grubu'nu (*Europe of Nations and Freedom Group, ENF*) oluşturmuşlardır. Bu grupta; Fransa'dan Ulusal Cephe, İngiltere'den Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi, Danimarka'dan Halk Partisi, Yunanistan'dan Altın Şafak, İtalya'dan Kuzey Ligi, Avusturya'dan Avusturya Özgürlük Partisi, Belçika'dan Flaman Çıkarı gibi siyasal hareketler yer almakta ve bu grubun Parlamento'da sekiz üye ülkeden 36 temsilcisi bulunuyordu. (Yatağan vd., 2017: 20. Ayrıca bkz. European Parliament, 01.07.2014) Parlamentodaki söylemlerini, yabancı/mülteci/göçmen/müslüman karşıtlığı ile küreselleşme (neoliberalizm) ve çokkültürlülük karşıtlığı üzerine kurmuşlardır (Yardım, 2017: 219).

Fakat sonrasında Avrupa Parlamentosu'nda Fransa ve Hollanda öncülüğünde başlatılan ve güçlü bir konuma sahip aşırı sağ partilerden oluşan bu grubun kurulması girişimi, sözü edilen partilerin kendi aralarında anlaşamamaları sonucunda, gerekli olan 7 ülkeden 25 üyenin katılmaması nedeniyle başarı ile sonuçlanmamıştır. (Willsher and Traynor, 24.06.2018) Ancak Fransa'da özellikle göçmen karşıtlığı ile bilinen FN'nin, %24.86 oranında oy alarak ülkede birinci parti olması, oldukça dikkat çekicidir. (Özer, 2015: 16-18) Özcesi, Avrupa

Parlamentosu gibi bir kurumda yabancı karşıtı olarak bilinen bir grubun güç kazanmaya yönelik bu gibi girişimleri başarısızlıkla sonuçlansa bile, AB'nin geleceğini etkileyebilecek düzeyde bir seçmen kitlesine sahip olmaları kaygı vericidir.

Aşırı sağ partilerin özellikle yerel seçimlerde, kimi ülkelerde ise ulusal seçimlerde, oy oranlarını artırdıkları görülmektedir. Bu partiler 1980'li yıllardan itibaren büyük ölçüde yükselişe geçmekle birlikte, son yıllarda özellikle yerel seçimlerde ciddi ölçüde başarılar elde etmişlerdir. Bazı Avrupa ülkelerinde – Fransa, Hollanda, Avusturya, İsveç, Macaristan, Yunanistan gibi – yapılan seçimlerde oylarını artırmışlardır. Örneğin Fransa'da 1972 yılında kurulan, ancak bugün ülkenin en güçlü üçüncü partisi olan Ulusal Cephe, 11 Eylül 2001 tarihi sonrasında gerçekleşen başkanlık ve parlamento seçimlerinde istediği düzeyde başarı elde edememiştir. Ancak 2008 yılı yerel seçimlerinden bu yana göçmen karşıtı ve aşırı milliyetçi söylemlerle iddiasıyla öne çıkan bu siyasal parti, özellikle 2015 yılındaki yerel seçimlerde önemli ölçüde (24) sandalyeye sahip olarak, nüfuzunu artırmıştır. (Yıldırım, 2017: 63; Aliyev, 03.11.2016; Ecevit vd., 2014: 3) Söz konusu parti, yükselişini bu yerel seçimde üç önemli şehirde (*Toulon, Orange, Marignane*) seçimleri kazanarak sürdürmüş ve seçimler esnasında üye sayısını üçe katlamıştır (1.075 kişi).

2015 yılının Eylül ayında Yunanistan'da yapılan yerel seçimlerde Altın Şafak, seçmenlerin oyunun %7'sini alarak, seçimlerden üçüncü parti olarak çıkmıştır. (Chakelian, 08.03.2017) İtalya'da aşırı sağ partilerin son yıllarda elde ettikleri seçim sonuçlarına bakıldığında ise; örneğin 2000 yılı yerel seçimlerinde Milliyetçi İttifak'ın yaklaşık %13 oy alarak 2 belediye başkanlığını kazandığı, Kuzey Ligi'nin %5 ve Sosyal Hareket – Üç Renkli Bayrak'ın %0,3 oy aldığı görülmektedir. (Hançer, 2005) 1980'lerin ikinci yarısından itibaren birçok Avrupa ülkesinde yerel düzeyde etkileyici sonuçlar elde eden bu gibi aşırı sağ partiler için örneklerin sayısını elbette artırmak mümkündür.

Öte yandan Avrupa'da radikal sağ partilerin son zamanlarda etkinleşmelerine ve seçmenler arasında nüfuzlarının artmasına rağmen, bu gibi siyasal partilerin AB üyesi olan ülkelerde iktidara gelmeleri şimdilik zor görünmektedir. (Aliyev, 03.11.2016) Ancak göç kanunlarının sıkı bir biçimde uygulandığı Avusturya, İtalya ve İsviçre gibi ülkelerin ulusal seçimlerinde bu siyasal partiler, koalisyon hükümetlerinin ortağı olmuşlar ya da dışarıdan destek vermişlerdir. Mevcut hükümetlerin küçük ortakları olarak bu aşırı siyasal partiler, siyasi etkileri sınırlı olup, sadece yargı tarafından kontrol edilmektedirler. İlaveten, bu siyasal partilerin kullandıkları söz konusu söylemlerin, Avrupalı toplumlarda geniş çevrelerce genel kabul görmesi ve artan şiddet olayları, bu durumu düşündürücü kılmaktadır. Zira bahsedildiği üzere, ırkçı ve yabancı karşıtı söylemleri yakın yıllarda ılımlı muhafazakâr ve merkez sağ güçlerin/partilerin seçmenler arasında da yaygınlık kazanmakta ve bu partiler, özellikle aşırı sağ kesimlerin oylarını alabilmek için aşırı sağcı söylemi kullanmaktadırlar.

Tıpkı Avrupa Parlamentosu'ndaki grup kurma başarılarında olduğu gibi Avrupa ölçeğinde halk desteklerini artırmışlardır. Avrupa'da son beş yılda en az 30 milyon Avrupalının aşırı sağ partiler için oy kullandığı belirtilmektedir. Son seçimlerde aşırı sağcılar; Finlandiya'da %18, İsveç'te %13, Danimarka'da %21, İsviçre'de %29, Avusturya'da %35, Fransa'da %14, Hollanda'da %10, Macaristan'da ise %21 oy almışlardır. 24 Eylül 2017 tarihli federal seçimlerde, Almanya'da *AfD*'nin parlamento'ya girmesiyle ülkedeki aşırı sağın yükselişi tartışmalara yol açmıştır. Bu seçimlerde söz konusu parti, oy oranını %7,9 oranında artırmıştır. (Uzunluoz, 10.01.2018) Almanya'da popülist eğilimleri destekleyenlerin oranı ise %30'dan fazladır (Vehrkamp and Wratil, 2017).

Avusturya'dan benzer bir örnek verilebilir. Avrupa'nın mülteci krizinin ardından Avusturya halkının mültecilere yönelik korku ve kaygılarını manipüle ederek, destekçilerinin sayısını artırmayı başaran ve ülkedeki aşırı sağcı siyasetin en güçlü temsilcisi olan Avusturya Özgürlük Partisi, müslümanların ülkedeki görünürlüklerinin artmasıyla İslamofobik politikaları gündem haline getirmeyi başarmıştır. Bu durum karşısında uzunca süre kamuoyu yoklamalarında söz konusu partinin birinci parti olarak görülmesi, diğer partileri, Avusturya Halk Partisi ile Avusturya Sosyal Demokrat Partisi'ni, telaşlandırmış ve bu partilerin Avusturya Özgürlük Partisi'nin söylem üstünlüğünü elinden alabilmek için kullandıkları aşırı sağcı dil Avusturya siyasetinin doğal bir parçası haline gelmiştir. (Keskin, 2017: 3) Zira 15 Ekim 2017 tarihinde yapılan seçimde, muhafazakar Avusturya Halk Partisi birinci parti olarak öne çıkarken, Avusturya Özgürlük Partisi ikinci olarak kazanmıştır. Her iki parti, bugün koalisyon kurarak faaliyetlerini sürdürmektedirler. (BBC, 16.12.2017) Özcesi, bu partilerin Avrupa siyasetindeki etkileri sadece ulusal ve yerel seçimlerle sınırlı olmayıp, genel siyasete etkileri de gittikçe artmaktadır. Seçimlerde aşırı sağın yükselişini gören merkez partiler, bu gibi söylemlerden ve politikardan etkilenmektedir. (Oner, 2014: 170)

IV. Sonuç

Her ne kadar mültecilerin ya da göçmenlerin yaşamlarını ve uyumunu iyileştirici önlemler alsalar da, Avrupa'daki ülkelerin, Hardin'in Cankurtaran Botu etiğinde bahsettiği gibi; özellikle sadece "iyi nitelikte olanları alma" ya da "hiç almama" eğiliminde oldukları görülmektedir. Bu durum, Avrupa'daki görece ekonomik yönden daha güçsüz olan İspanya, İtalya ve Yunanistan gibi ülkeleri daha çok etkilemekle birlikte, üye ülkeler arasında bir uzlaşmazlık ve çatışma sorunu haline dönüşmektedir. Kuşkusuz bu Birlik içindeki güç dengeleriyle doğrudan ilişkilidir.

Göçmenlerin söz konusu ülkelerde yoğunlaşmasının diğer bir nedeni, mültecilerin ya da göçmenlerin rotaları üzerinde, yani ilk varış yerleri olmalarıdır. Ancak bu yükün diğer AB ülkeleri arasında nasıl paylaşılacağı konusunda tam bir uzlaşmaya varamadıkları açıktır. Özellikle Çekya, Macaristan ve Polonya'nın bu duruma karşı sınır kapatmaları dâhil pek çok kısıtlayıcı önlemler aldıkları,

hatta mültecilerin geliş rotalarının bu nedenle değiştiği bilinmektedir. Yapılan referandumun bir sonucu olarak Birleşik Krallık'ın Birlik'ten çıkma isteği ve sonucu, esasen temel neden olmamakla birlikte, göçmenlerin yükünü paylaşmama düşüncesinin bulunduğu görülmektedir. Özcesi bu durum, Birlik içinde hala tutarlı bir politikanın izlenmediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Diğer taraftan, AB'nin mülteciler konusundaki politikalarını genel olarak BM'nin ilgili kurumlarıyla kurduğu ilişkiler çerçevesinde yürüttüğü görülmektedir. Kısacası, bu konudaki sorumluluğu almada çekimsiz davranarak mevcut sorunsal uluslararası bir platforma taşınmayı tercih etmektedir. Hatta her geçen gün Birlik üyeliğinin zorlaştırıldığı Türkiye ile mülteciler ya da göçmenler üzerinden bir anlaşma yapıldığı halde, kendi aralarında fikir birliği sağlayamadıkları için buna uymadıkları görülmektedir. Bu konuda, Almanya Başbakanı Angela Merkel'in mültecilerin uyumu ve kabulüne yönelik olumlu mesajları ve Türkiye'yle yakınlaşması büyük ölçüde Avrupa'da rahatsızlığa yol açmış ve ülkedeki ve Birlik içindeki güçlü iktidarının göreceli olarak zayıflamasına neden olmuştur. Hatta daha sert söylemleri bulunan Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un Avrupa'nın yeni lideri olduğu kimi kesimler tarafından dillendirilmektedir.

BM verilerine göre; Türkiye Cumhuriyeti dünyada en fazla mülteciye ev sahipliği yapan tek ülkedir (Diğer ülkeler ise; Pakistan (1.4 milyon), Lübnan (1 milyon), İran (979.400) ve Etiyopya'dır (940.800).; UNHCR, 2018: 3). Ülkedeki, statüsü ne olursa olsun, göçmen sayısının Litvanya, Slovenya, Letonya, Estonya, Lüksemburg, Malta gibi bazı AB üyesi ülkelerin nüfusundan fazla olduğu görülmektedir. Bu durum, ülke ekonomisi üzerinde ağır bir yük getirmektedir. Zira ülke nüfusundaki artışın son yıllardaki resmi verilere göre yaklaşık 4 milyonu, ancak düzensiz göçlerle birlikte 5 milyonu geçtiği düşünüldüğünde, bu yönde bir sonucun çıkmasına şaşırılmamak gerekir. Türkiye'de doğan Suriyeli bebek sayısının yaklaşık 90.000'i bulunduğu göz önüne alındığında, önümüzdeki 10 yıl içinde Suriyeli nüfusunun 1 milyon artacağı (Erdoğan, 2017: 8) değerlendirilmektedir. Dahası, Suriyeliler'in ülke nüfusunun yüzde 3'ünü aşmalarından dolayı ülkenin makroekonomisi üzerindeki baskısı başta büyüme, enflasyon ve işsizlik olmak üzere birçok alanda her geçen gün daha belirginleşmektedir (Kuyumcu and Kösematoğlu, 2017: 78-79; Vatan, 20.02.2018; Canyurt, 2015). Kiraların artması, özellikle küçük işletmelerde kaçak işçilerin yaygınlaşması, kaçak Suriyeli çalıştıran ve çalıştırmayan firmalar arasında haksız rekabetin ortaya çıkması ve yerel halkın iş fırsatlarının ellerinden alındığına inanması, diğer olumsuz ekonomik sonuçlar (ORSAM – TESEV, 2015) olarak sıralanabilir. Ülkedeki sadece 3 milyon mülteci için ortalama 6 milyar Avro değerinde bir harcama yapıldığı varsayılmakta (İktisadi Kalkınma Vakfı, 2016: 11-12) ancak bu rakamdan daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Son olarak, aldığı tüm bu göçmenlere rağmen, AB'yle karşılaştırıldığında Türkiye'deki siyasi partilerin söylemlerinde ne sağ, ne de sol partilerde herhangi bir aşırılığın olmadığı görülmektedir. Kuşkusuz ülkenin geçmişten günümüze sahip olduğu devlet geleneğinden aktarılan, fakat bugün

Cumhuriyetçi yapıda vücut bulan, yani farklılıkları görmeyen ve onlara eşit mesafede olmaktan kaynaklanan bir yapıya (İktisadi Kalkınma Vakfı, 2016: 9) sahip olunması, bu durumu belirleyen en büyük etkidir. Avrupalı ülkelerde ise sadece sağ partilerde değil, aynı zamanda son yıllarda kimi merkez sağ partilerde de benzer eğilimlerin olduğu görülmektedir. Aldığı olağanüstü göçe rağmen, ülkedeki tüm siyasal partilerin kucaklayıcı bir tavrının olduğu görülmektedir.

Kaynaklar

- Albertazzi, Daniele and Duncan McDonnell (2015), *Populists in Power* (Oxon: Routledge).
- Aliyev, Nurlan (2016), <http://www.politikaakademisi.org/2016/11/03/avrupa-birliginde-gocmen-sorunu-veradikal-sag-partiler-icin-yeni-firsatlar/>, (26.02.2018).
- Amos, Deborah (2018), https://www.npr.org/sections/parallels/2018/04/12/602022877/the-u-s-has-welcomed-only-11-syrian-refugees-this-year?utm_campaign=storyshare&utm_source=facebook.com&utm_medium=social, (26.04.2018).
- Appadurai, Arjun (2017). “Demokrasi Yorgunluğu”, *Büyük Gerileme: Zamanımızın Ruh Hali Üstüne Uluslararası Bir Tartışma* (Hazırl. Heinrich Geiselberger) (Çev. Merisa Şahin, Aslı Biçen, Ahmet Nüvit Bingöl ve Orhan Kılıç), Metis Yayınları, ss. 17-29.
- Atkins, Ralph and Mehreen Khan (2017), <https://www.ft.com/content/4608e324-e26a-11e7-97e2-916d4fbac0da>, (10.04.2018).
- Avrupa Postası (2017), <http://www.avrupa-postasi.com>, (26.02.2018).
- BBC (2017), <http://www.bbc.com>, (26.02.2018).
- BBC News (2015), <http://www.bbc.com/news/world-europe-33199488>, (10.04.2018).
- Canyurt, Dilek (2015). “Suriye Gelişmeleri Sonrası Suriyeli Mülteciler: Türkiye’de Riskler” *Akademik Bakış Dergisi Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E- Dergisi*, 48, (<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/382964>).
- Carroll, William E. (2014). “Far Right Parties and Movements in Europe, Japan, and the Tea Party in the U.S.: A Comparative Analysis”, *Review of History and Political Science*, Vol. 2, No. 2, pp. 111-129.
- Mudde, Cas (2004). “The Populist Zeitgeist”, *Government and Opposition*, Vol. 39, Issue: 4, pp. 541-563.
- Chakelian, Anooş (2017), https://www.newstatesman.com/world/europe/2017/03/r-se-nat_onal_sts-gu_de-europe-s-far-r_gh-part_es, (26.02.2018).

- Colakoglu, Elif and Gokce Gok (2018). “The Politics of Humanitarian Aids and Civil Protection Policies for Refugees in the Erzurum City of Turkey”, *Social Considerations of Migration Movements and Immigration Policies* (Edits. Sefika Sule Ercetin) (Hershey PA: IGI Global), pp. 197-215.
- Connor, Phillip (2016), *Number of Refugees to Europe Surges to Record 1.3 Million in 2015 (August, 2016)*, Pew Research Center.
- Çavuşoğlu, Mevlüt, “T.C. Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu’nun Konuşması (26 Ekim 2018)”, *Kartepi Zirvesi 2018: “Göç, Mültecilik ve İnsanlık”*, 26-28 Ekim 2018, *Kartepi, Kocaeli*.
- Davis, Lewis and Sumit S. Deole (2017), “Immigration and the Rise of Far-Right Parties in Europe”, *ifo DICE Report 4*, 15.
- DW (2018), <http://www.dw.com/tr/a%C5%9F%C4%B1r%C4%B1-sa%C4%9F%C4%B1-%C5%9Fiddet-artt%C4%B1/a-18555399>, (26.02.2018).
- Ecevit, Yüksel Alper, Özgür Ünal, Selcen Öner, Merve Özdemirkıran (2014), *Avrupa Parlamentosu Seçimleri Ve Aşırı Sağ Partilerin Yükselişi*, BETAM Araştırma Notu 14/167.
- Erdoğan, M. Murat (2017), *Elite Dialogue: Türkiye’deki Suriyeli Mülteci Akademisyen ve Üniversite Öğrencilerinin Durumu, Sorunları ve Beklentileri Araştırması-2017* (Ankara: HUGO&IGAM).
- Esen, Erol (2012), “Türk-Alman İşbirliğinde Deneyimler ve Sonuçlar”, *Türk-Alman Bilimsel İşbirliğinin Güncel Konuları* (Edit. Erol Esen ve Burak Gümüş) (Ankara: Siyasal Kitabevi): 65-75.
- European Asylum Support Office (2018), <https://www.easo.europa.eu/>, (07.04.2018).
- European Commission (2018), https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network_en, (07.04.2018).
- European Parliament (2014), <http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/en/election-results-2014.html>, (10.04.2018).
- European Parliament (2017), *Integration of Refugees in Greece, Hungary and Italy Comparative Analysis*, IP/A/EMPL/2016-18, PE 614.194.
- Frontex (2018). *Risk Analysis for 2018* (Warsaw: Risk Analysis Unit).
- Güler, Selin (2014), <http://www.bilgesam.org>, (26.02.2018).
- Gümüş, Burak (2012), “Almanya Türklerinin Alman Toplumuna ve Medyasındaki Konumu”, *Türk-Alman Bilimsel İşbirliğinin Güncel Konuları* (Edit. Erol Esen ve Burak Gümüş) (Ankara: Siyasal Kitabevi), ss. 97-127.
- Güneş (2017), <http://www.gunes.com/gundem/irandaki-3-milyon-multeci-turkiyeye-gelmeye-calisiyor-775029>, (31.03.2018).
- Haber Türk (2017), <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1442778-12-bin-afganli-turkiyede-kisa-donem-ikamet-izni-aldi#>, (31.03.2018).
- Hançer, Özlem (2005), *Avrupa’da Aşırı Sağın Yükselişi ve Nedenleri Üzerine Bir İnceleme: Fransa ve Almanya Örnekleri* (Yüksek Lisans Tezi) (Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

- Hardin, Garrett (1974), "Commentary: Living on a Lifeboat", *BioScience*, 24(10): 561-568.
- Hawkins, Oliver (2018), *Briefing Paper: Asylum Statistics, House of Commons, Number SN01403, 23 January 2018*.
- Hilliard, Robert L. and Michael C. Keith (1999). *Waves of Rancor: Tuning in the Radical Right*, M.E. Sharpe, Inc., New York.
- Hopyar, Zehra (2016a). *Avrupa'da Göç ve Mülteci Olgusu*, Diaspora Araştırmaları Merkezi.
- Hopyar, Zehra (2016b). "Avrupa'nın Mülteci Politikası", *International Journal of Political Studies*, 2(3): 59-67.
- Hürriyet (2015), <http://www.hurriyet.com.tr/almanyada-asiri-sagci-teror-endisesi-40007104>, (26.02.2018).
- Inglehart, Ronald F. (2016). *Trump, Brexit, and the Rise of Populism: Economic Have-Nots and Cultural Backlash*, Harvard Kennedy School Faculty Research Working Paper Series), RWP16-026.
- Isonson, Nancy (2017), <http://www.dw.com/en/freedom-party-of-austria-what-you-need-to-know/a-40928152>, (10.04.2018).
- İktisadi Kalkınma Vakfı (2016), *Mülteci Krizi Ekseninde Türkiye-AB İşbirliği: Fırsatlar&Zorluklar*, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No: 289, İstanbul.
- Kanter, James (2017), <https://www.nytimes.com/2017/06/13/world/europe/eu-refugees-czech-republic-hungary-poland.html>, (08.04.2018).
- Kaya, Ayhan (2017), "The Rise of Populist Extremism in Europe: Lost in Diversity and Unity", *Critical Heritages (CoHERE): performing and representing identities in Europe, Work Package 2: Work in Progress*.
- Kaya, Ayhan (2016), *İslam, Göç ve Entegrasyon: Güvenlikleştirme Çağı* (Çev. Nur Yasemin Ural) (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları).
- Keskin, Kazım (2017), *Avusturya Seçimleri ve Aşırı Sağın Merkeze Yerleşmesi*, Sayı: 180, SETA Perspektif.
- Korkmaz, Nuri (2017), <https://ankasam.org>, (26.02.2018).
- Krastev, Ivan (2017). "Çoğunlukçu Gelecekler", *Büyük Gerileme: Zamanımızın Ruh Hali Üstüne Uluslararası Bir Tartışma* (Hazırl. Heinrich Geiselberger) (Çev. Merisa Şahin, Aslı Biçen, Ahmet Nüvit Bingöl ve Orhan Kılıç), Metis Yayınları, ss. 87-100.
- Kuyumcu, M. İhsan and Hülya Kösematoğlu (2017), "The Impacts of the Syrian Refugees on Turkey's Economy (2011-2016)", *Journal of Turkish Social Sciences Research*, Vol. 2 No: 1, pp. 77-93.
- Latour, Bruno (2017). "Güvenli Avrupa", *Büyük Gerileme: Zamanımızın Ruh Hali Üstüne Uluslararası Bir Tartışma* (Hazırl. Heinrich Geiselberger) (Çev. Merisa Şahin, Aslı Biçen, Ahmet Nüvit Bingöl ve Orhan Kılıç), Metis Yayınları, ss. 101-110.

- Lyman, Rick (2016), <https://www.nytimes.com/2016/10/03/world/europe/hungary-to-vote-on-accepting-more-migrants-as-europe-watches.html>, (30.03.2018).
- MEPA News (2017), <https://www.mepanews.com/iran-afgan-multecileri-olune-nasil-yolladi-7004h.htm>, (31.03.2018).
- Minkenberg, Michael (2013). “The European Radical Right and Xenophobia in West and East: Trends, Patterns and Challenges”, *Right-Wing in Europe Extremism: Country Analyses, Counter-Strategies and Labor-Market Oriented Exit Strategies* (Edits. Ralf Melzer and Sebastian Serafin), Friedrich-Ebert-Stiftung, Berlin, pp. 9-33.
- Milliyet (2017), <http://www.milliyet.com.tr/erzurum-da-120-multeci-yol-kenarinda-erzurum-yerelhaber-2297095/>, (31.03.2018).
- Missing Migrants, Tracking Deaths Along Migratory Routes (2018), <https://missingmigrants.iom.int/>, (01.04.2018).
- New Europe, <https://www.neweurope.eu/article/eu-structural-funds-shift-east-south/>, (26.04.2018).
- Oner, Selcen (2014), “Different Manifestations of the Rise of Far-Right in European Politics: The Cases of Germany and Austria”, *Marmara Journal of European Studies*, 22(2): 85-106.
- ORSAM – TESEV (2015), *Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri*, ORSAM Rapor No: 195.
- Öner, Selcen (2014), “Avrupa’da Yükselen Aşırı Sağ, Yeni ‘Öteki’ler ve Türkiye’nin AB Üyeliği”, *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13(1): 163-184.
- Özer, Yeşim (2015), *Türkiye ve Fransa Örnekleriyle Uluslararası Göç ve Yabancı Düşmanlığı* (İstanbul: Derin Yayınları).
- Perspektif (2018), <http://www.perspektif.eu>, (26.02.2018).
- Perspektif (2018), <http://www.perspektif.eu/2018/01/26/yunanistan-irkci-gruptan-cagri/>, (26.02.2018).
- Perus (2018), <https://www.perussuomalaiset.fi/kielisivu/in-english/>, (10.04.2018).
- Policy Department A: Economic and Scientific Policy of European Parliament (2017), *Study: Integration of Refugees in Greece, Hungary and Italy Comparative analysis*, IP/A/EMPL/2016-18, PE 614.194, European Union.
- Reliefweb (2017), <https://reliefweb.int/report/world/refugees-migrants-arrivals-sea-europe-january-june-2017>, (01.04.2018).
- Reliefweb (2017), <https://reliefweb.int/report/turkey/unhcr-turkey-afghan-persons-concern-afghan-refugees-and-asylum-seekers-registered-0>, (31.03.2018).

- Sayan, Pınar (2018). “Avrupa’da Sağ Politikalar ve Göçme Karşıtlığı”, *Uluslararası İlişkilerde Göç: Olgular, Aktörler ve Politikalar* (Derl. N. Aslı Şirin Öner ve Suna Gülfer İhlamur-Öner), Der Yayınları, İstanbul, ss. 163-181.
- Soylu, Süleyman (2018). “T.C. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu’nun Konuşması (26 Ekim 2018)”, *Kartepe Zirvesi 2018: “Göç, Mültecilik ve İnsanlık”, 26-28 Ekim 2018, Kartepe, Kocaeli*.
- Tauscher, Soner ve Bünyamin Bezci (2016), “Son Donem Almanya’sında Yabancı Hakları Tartışmaları”, *International Journal of Political Sciences*, 2(3): 74-89.
- Time (2018), <http://content.time.com/time/specials/packages/completelist/0,29569,2085728,00.html>, (09.04.2018).
- Türkiye (2018), <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/yasam/543337.aspx>, (31.03.2018).
- UNHCR (2018), <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/62650>, (08.04.2018).
- UNHCR (2016). *Refugees & Migrants Sea Arrivals in Europe*.
- UNHCR (2018), <http://www.unhcr.org/europe-emergency.html>, (08.04.2018).
- UNHCR (2018), http://reporting.unhcr.org/sites/default/files/ga2018/pdf/Global_Appeal_2018_full_lowres.pdf, (13.04.2018).
- UNHCR (2018), <http://reporting.unhcr.org/node/31>, (01.04.2018).
- UNHCR (2018), <http://reporting.unhcr.org/population>, (13.04.2018).
- Uzuncayir, Cihan (2014), “Göçmen Karşıtlığından Islamofobiye Avrupa Aşırı Sağ”, *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 2(2): 131-147.
- Uzunluoz, Esra (2018), <https://diplomatikstrateji.com/bolgeler/avrupa/avrupada-yukselen-asiri-sag-abnin-gelecegini-nasil-etkileyecek/>, (26.02.2018).
- Ünder, Hasan (1996). *Çevre Felsefesi: Etik ve Metafizik Görüşler* (Ankara: Doruk Yayıncılık).
- Ünveren, Burak (2018), <http://www.dw.com/tr/avrupa-sa%C4%9F-pop%C3%BClizminin-haritas%C4%B1/a-43319950>, (12.04.2018).
- Van Gilder Cooke, Sonia (2011), http://content.time.com/time/specials/packages/article/0,28804,2085728_2085727_2085702,00.html, (10.04.2018).
- Vehrkamp, Robert and Christopher Wratil (2017). *A Populist Moment? Populist Attitudes of Voters and Non-Voters before the German Federal Election 2017*, Bertelsmann Stiftung, Gütersloh.
- von Beyme, Klaus (1988). “Right-wing extremism in post-war Europe”, *West European Politics*, Vol. 11, No: 2, ss. 1-18.
- Vatan (2016), <http://www.gazetevatan.com/10-suriyeli-gocmen-6-issiz-turk-916716-ekonomi/>, (11.04.2018).

- Wike, Richard, Bruce Stokes and Katie Simmons (2017). *Europeans Fear Wave of Refugees Will Mean More Terrorism, Fewer Jobs: Sharp ideological divides across EU on views about minorities, diversity and national identity*, Pew Research Center.
- Willsher, Kim and Ian Traynor (2014), <https://www.theguardian.com/world/2014/jun/24/marine-le-pen-fails-form-far-right-bloc-european-parliament>, (10.04.2018).
- Yardım, Müşerref (2017), “Aşırı Sağ ve Çokkültürlülük: Avrupa’da Ötekileştirilen “Göçmenler””, *Akademik İncelemeler Dergisi*, 12(2): 217-234.
- Yatağan, Arda Görkem, Elvettin Akman, Hakan Mehmet Kiriş (2017), “Karşılaştırmalı Çerçeve de Avrupa Parlamentosunda Siyasal Gruplar”, *KMU Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(33): 12-23.
- Yıldırım, Yavuz (2017), “Liberal Demokrasinin Krizi Bağlamında Avrupa’da Sağ-Popülizm ve Yükselen Aşırı-Sağ”, *Amme İdaresi Dergisi*, 50(2): 51-72.
- Završnik, Gašper (2017), <https://www.politico.eu/article/more-migrants-illegally-entering-germany-from-switzerland/>, (08.04.2018).
- Zick, Andreas, Beate Küpper and Andreas Hövermann (2011). *Intolerance, Prejudice and Discrimination: A European Report*, Friedrich-Ebert-Stiftung, Berlin.